

Death
ay (22),
the Rail
his death
Rail Bha-

ice. Mr. Ra-
a state of
after he suf-
ficiently.

Camelions At Republic Day Parade

17 (Sama-
folk dancers
icipation of
camel contin-
some of the
weapons in
Armed For-
of the Re-
January 26,
to be dis-
them for the
banks.
75 mm. ar-
an Indian-de-
field gun

people will
ons of consi-
including va-
There will
r-Cat missile,
a and SS8-
missile, also

be displayed
surface, sur-
by missile
rockets, and
ed by heli-
ger subma-

Indian Air Force's front-line air-
craft MIG-21 will have the pride
of place in the parade carried on
board an open Army truck follow-
ed by the Indian-built jet-trainer
'Kiran'.

India will show indigenously-
built Samak surface-to-air guided
missile, 68 mm air-to-ground
rocket pods, and K-13 air-to-air
missile.

Mr. Har Mander Singh, Joint
Secretary and spokesman of the
Ministry of Defence, told a press
conference today that after a num-
ber of years elephants are again
being introduced in the parade in
strength. There would be six ele-
phants in the parade and they
have been specially-trained and
selected to accept crowds.

Mr. Har Mander Singh also said
that camel contingent had proved
popular in the past and their num-
ber this time has been increased
from 22 to 42. These camels are
part of the Camel Corps used by
the Border Security Force in Ra-
jasthan for patrol in desert areas.

Mr. Singh said again this year
the teams of folk dancers have
been increased to 12 representing
various regions of the country. Be-
sides, there will be 26 tableaux
projecting various aspects of the
20-point programme and Indian
culture.

The total participants
in the parade will be 2,200. Of these about
1,600 will be from the Armed For-
ces and the rest from other orga-
nisations like the police, Border
Security Force, Indo-Tibetan Bor-
der Police, Railway Protection
Force and Home Guards. In addi-
tion, there will be a contingent of
1,200 school children.

For the first time a stage regi-
on will be taken to the parade.

Will announce...
festival-cum-seminar on folk dances,
folk music and folk theatre.
The venue would be announced
shortly.

2000 MEMBERS

The Chandigarh unit of the Na-
tional Organisation of Govern-
ment Employees had 2,000 mem-
bers, although it was launched
only three months ago. They were
selective in having members. He
said different forums were be-
coming popular in many States.
These did not have any link with
political parties or trade unions.

Mr. Kapoor was all for increas-
ed production and due share of
workers in it, and for direct dia-
logue between employees and em-
ployers to solve the problems. The
doctors in Delhi had also started
welfare activities. The Forum of
University and College Teachers
would meet at Chandigarh on Ja-
nuary 20.

He had also organised an In-
dian National Rural Federation — a trade
union — because
in villages
he did not want
workers to be exploited
by Communists. The CPI did
not want them
to become prosper-
ous. He discov-
ered how production
increased in the Synthetic
Plant at
Hyderabad and
in Rishikesh after
the interven-
tion. As a result, workers also be-
nefited.

At some places joint plant
councils had been set up. As a re-
sult, the hold of the CPI and the
CPLM unions had suffered. The
Central Campaign Committee
would soon publish a journal
'Kendriya Abhiyan' to publicise
its activities among the people.

Mr. D.P. Vashisht, General Sec-
retary of the Punjab Campaign
Committee, said that the Punjab
Forum of School Teachers, which
was headed by Mr. G. K. Chhat-
rath, had 1,960 members. The
Committee had also got small farm-
ers better price of sugarcane,
paddy and potatoes.

Punjab Bid To Control Water, Air Pollution

CHANDIGARH, Jan. 17 (FOSC) —
The Punjab State Board for the
Prevention and Control of
Water Pollution has already test-
ed more than 100 samples of
trade and sewage effluents in its
laboratory at a nominal cost.

The Board was constituted last
July to prevent and control
water pollution and restore
wholesomeness to water. It is
fully representative of the local
authorities, industry, trade and
State-owned companies and cor-
porations.

It has recognised two labora-
tories under the Water Preven-
tion and Control of Pollution
Act 1975, and adopted ISI stan-
dards for fixing tolerance limits
for the effluents as also for the
quality of the received water re-
sulting from the discharge of ef-
fluent.

The Board has issued notices

Chandigarh Weather

The maximum temperature
on Monday was 20.8° C (69.4°
F) and the minimum 03.8° C
(38.8° F).

The sun will set on Tuesday
at 5.18 and rise on Wednesday
at 7.12.

OUTLOOK FOR TUESDAY:
Mainly overcast day with
likelihood of rain towards
evening. Rise in night temper-
ature.

after conducting preliminary sur-
veys of about 1,000 industrial
units. It has conducted surveys
on a year-footing for remedial
measures, and laying emphasis
on persuasion rather than on
prosecution.

In one case, the industrial ef-
fluent had intensely polluted the
sub-soil water of many surround-
ing villages, and the under-
ground water had become unfit
for human consumption. The
gravity of the situation was
highlighted, and the Govern-
ment undertook to immediately
set up a treatment plant to make
the effluent free from all pollu-
tion, to regulate the discharge
in accordance with the direction
of the Board.

The Punjab Government has
also set up the Punjab Environ-
mental Protection Board to advise on
various aspects of air, water,
other pollution. The Board has
asked the State Transport Cor-
poration to make its trucks
cleaner, as to the atmosphere.

The Board has also
study groups to take steps
for dealing with conservation
and ecological balance, suggest
comprehensive legislative frame-
work on public health and sa-
fety, formulate plans to
and regulate important
of pollution, and prepare
text-book on ecology,
environmental protection.

Pro-Teng campaign in Shanghai

SHANGHAI, Jan. 17 (Reuters) —
A campaign to rehabilitate the
purged moderate leader Teng
Hsiao-ping yesterday spilled on
the streets of Shanghai, China's
biggest city and until recently the
stronghold of his radical enemies.
Crowds gathered in the main
Nanking Road to read posters de-
scribing the former Premier as
a 'Rightist' and 'Revisionist'.

His mistakes and there was no
scope to his return to power.
The Shanghai administrator
who preferred not to be identi-
fied, accused the disgraced
'gang of four' led by Mao Tse-
tung's widow Chiang Ching-
chao of 'singing a different tune'. In
their criticism of Teng
He said the city's 10 million
people had to follow their eyes
and not their ears.

conference
tion for
The same
ung with
the four
Chiang
Chairman
mer Vice
chiaos
yuan
The

NEW DELHI, Jan. 17 (FOSC) —
The Punjab and Chandigarh
Chief Minister Shri. Atal Bihari
Vajpayee, Minister for P.W.D.
and Mr. P. Sivaraman, Min-
ister for Industries, were today

The Shri
by Mr. Atal Bihari
Vajpayee, Minister for P.W.D.
and Mr. P. Sivaraman, Min-
ister for Industries, were today

The State has been
additional funds for the
of works damaged by
on the construction of a
complex of in-
standard at Singar.

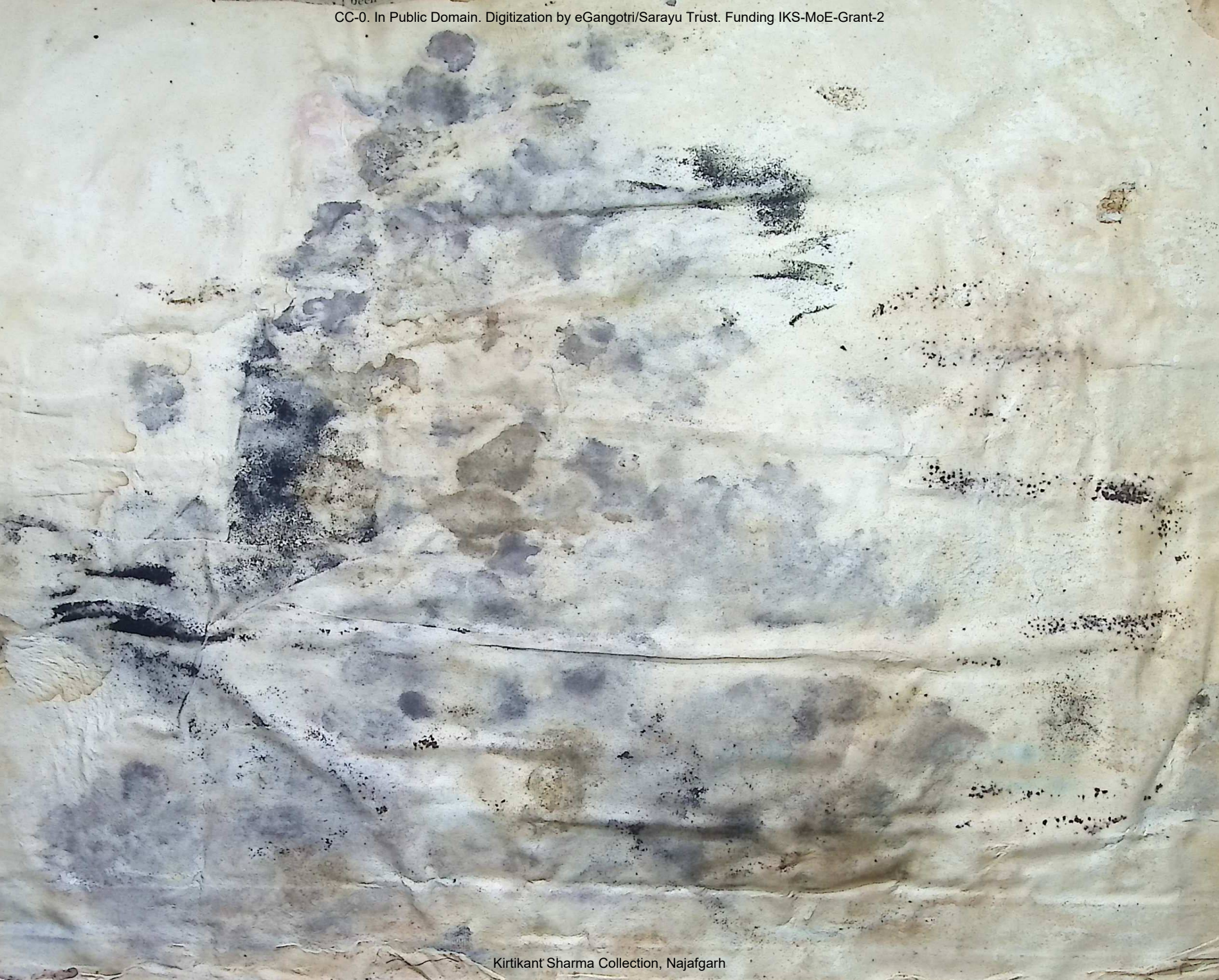
The Board has
course taken by the
publicly. The
education
for the
of the
the ex-
the day
the day
the day

The Punjab Government
also set up the Punjab Environ-
mental Protection Board to advise on
various aspects of air, water,
other pollution. The Board has
asked the State Transport Cor-
poration to make its trucks
cleaner, as to the atmosphere.

The Board has also
study groups to take steps
for dealing with conservation
and ecological balance, suggest
comprehensive legislative frame-
work on public health and sa-
fety, formulate plans to
and regulate important
of pollution, and prepare
text-book on ecology,
environmental protection.

The high quality
Ashes of
Punjab
Ministry

proposed
are ours
Expense of
22-4000

कार्तिकेयमहाबाहो गौरीहृदयनन्दन कुमाररक्षमेभीर्नः कार्तिकेयनमोस्तुते ततोविष्णु
 र्थयेत् त्रैलोक्यपूजितः श्रीमान्नदाविजयवर्द्धनः शान्तिं कुलगदापाशो नारायणानमोस्तु
 ते ॐ स्वस्तिाय नमः ॐ शङ्खाय नमः ॐ मन्थनाय नमः ॐ वंशाय नमः इति सम्पूज्य राक्ष
 णां दद्यात् अद्यो हामुकोहं अमुक राशेर्जगत्स्य पुत्रस्य दीर्घायुरारोग्यावाप्तये कृतायमः
 स्कन्दप्रद्युम्नै जन्मदानां पूजायाः साधुरायार्थं ॐ स्वाहा ॥ १ ॥ अथ वृष्टीपूजनम् अर्धसंस्थाप्य
 राणीदक्षिणां ब्राह्मणोभ्यो दास्ये ॐ नमः इति ॥ ॥ अथ वृष्टीपूजनम् अर्धसंस्थाप्य
 प्राणानायम्य पूजामुद्धृत्य ॐ नमः इति ॥ ॥ अथ वृष्टीपूजनम् अर्धसंस्थाप्य
 स्य दीर्घायुरारोग्यावाप्तये अमुक राशेर्जगत्स्य पुत्र
 नं करिष्ये एतन्मैदं प्रातस्तथा ॐ नमः इति ॥ ॥ अथ वृष्टीपूजनम् अर्धसंस्थाप्य
 मुप्रतिष्ठाप्य वरदाभव ॐ नमः इति ॥ ॥ अथ वृष्टीपूजनम् अर्धसंस्थाप्य
 इहान्तर्गते चरन्ति ॐ नमः इति ॥ ॥ अथ वृष्टीपूजनम् अर्धसंस्थाप्य
 चविधाय ॐ नमः इति ॥ ॥ अथ वृष्टीपूजनम् अर्धसंस्थाप्य
 ॐ रवौ शिवाय नमः ॐ रवे ॐ नमः इति ॥ ॥ अथ वृष्टीपूजनम् अर्धसंस्थाप्य
 फट् इति न्यासविधाय ध्यात्वा ॐ नमः इति ॥ ॥ अथ वृष्टीपूजनम् अर्धसंस्थाप्य
 मान्द्वारं कृत्वा अधरांशुभाम् शुभं प्राप्तिं वरदानं हन्तां ध्यायेत् देवस्य प्रसन्नपद्म
 वदनामर्द्धपद्मासनस्थिताम् ॐ नमः इति ॥ ॥ अथ वृष्टीपूजनम् अर्धसंस्थाप्य
 नां पीतकौशेयवाससम् चतुर्भुजां देवि ॐ नमः इति ॥ ॥ अथ वृष्टीपूजनम् अर्धसंस्थाप्य
 मेन स्कन्दं तु दधतीं तथा अधास्थितकराभ्यां तु महावृष्टीं विचिन्तयेत् अवाहनम्
 आयाहि पूज्यसे देवि महावृष्टी ॐ नमः इति ॥ ॥ अथ वृष्टीपूजनम् अर्धसंस्थाप्य
 शान्तिं देवराष्ट्रबालरक्षजागरवासरे

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

दशकर्मपद्धतिः ६४

स्कन्दायनमः विष्णवेनमः ब्रह्मरोनमः इन्द्रायनमः यमायनमः कार्त्तिकायनमः
 चित्रगुप्तायनमः ६ अग्नयेनमः अश्विनयेनमः भूययेनमः विष्णवेनमः इन्द्रायन-
 इन्द्राययेनमः प्रजापतयेनमः सूर्येभ्योनमः ब्रह्मरोनमः ७ विनायकायनमः
 दुर्गायेनमः वायवेनमः आकाशायनमः अश्विभ्यामनमः क्षेत्राधिपतयेनमः
 वास्तोष्पतयेनमः ८ इन्द्रायनमः अग्नयेनमः यमायनमः निर्ऋतयेनमः
 वरुणायनमः वायवेनमः कुवेरायनमः ईशानायनमः ब्रह्मरोनमः ९
 नन्तायनमः १० वरुणायनमः ११ अभिर्नाममन्त्रैः आकृष्टेनेत्यादि वेदमन्त्र-
 श्च वक्ष्यमाणपौराणामन्त्रैश्च यजमानं पाद्यं अर्घ्यं स्नानं आचमनं मधुपर्कं
 पुनराचमनीयं अङ्गप्रोक्षणां च यजमानं मन्त्रं अक्षतान् पुष्पाणि धूपम्
 दीपं नैवेद्यं ताम्बूलं भूषणां च यजमानं पौराणिकमन्त्रायथा आसनम्
 आयाज्यग्रहाः सर्वे साधिप्रत्याह्विताः विनायकादिवाग्मीशाः सहिताः कर्म-
 लेऽमले यजमानहितार्थाययावाकर्मसमाप्यते ॥ पाद्यम् गङ्गाजलं समानीतं
 सुगन्धिद्रव्यसंयुतम् पाद्यंतत्प्रतिगृह्णन्तु स्तव्याद्यास्तुग्रहामम ॥ अर्घ्यम् सुवर्णं
 पञ्चरत्नाद्येनानापङ्कजशोभितम् सुगन्धिजलसंयुक्तमर्घ्यमेप्रतिगृह्यताम् ॥
 स्नानम् जातीफललवङ्गादिकङ्गोलेन समन्वितम् सद्यः सुशीतलं द्यं स्नानार्थं प्रति-
 गृह्यताम् ॥ वस्त्रम् सूक्ष्मरायतीव शुभ्राणि ज्ञानादेशोद्भवानि च वस्त्राणि वः प्रयच्छा-
 मि नानावर्णानि पूजिताः ॥ यज्ञोपवीतम् ब्रह्मसूत्रं चोत्तरीयं चारुकाप्यासनिर्मितम्
 गृह्णन्निदं भयादतस्तव्याद्यास्तु नवग्रहाः ॥ गन्धम् परमानन्दसौरभ्यपरिपूर्णां
 दिगन्तरम् गृह्णन्तु परमं गन्धं कृपयाममदेवताः ॥ अक्षतान् सुगन्धांश्च तिष्ठन्तु भ्रात्र-

त्राडुलाः सुमनोहराः अक्षतार्थप्रयच्छामि सा उगेभ्यः सुरेश्वराः ॥ पुष्पाणि अनन्या
 र्पितपूतचक्षुश्चिद्रचनवंशुभम् गुरावद्वृत्तसम्भूतं नानागन्धिमनोहरम् अनन्तसौ
 रभंपुष्पं गृह्णन्तु परमेश्वराः ॥ आभरणाम् स्वभावसुन्दरेणात्रे नानावर्णाक्षतीनि
 च भूषणानि विचित्राणि कल्पयामि नवग्रहाः ॥ धूपम् दनस्पतिरसोत्पन्नोगन्धा
 द्योगन्धोत्तमः आघ्रेयः सर्वदेवानां धूपोयं प्रतिगृह्यताम् ॥ दीपम् सद्वर्तिष्टुतसं
 युक्तं वर्त्याकर्षरगर्भया सुप्रकाशमहान्दीपः सर्वतस्तिमिरापहः सर्वाद्याभ्यन्तरं ज्यो
 तिर्दीपोयं प्रतिगृह्यताम् ॥ नैवेद्यम् सत्पात्रसिद्धं सुहविर्विविधानन्दनक्षराम् नि
 वेदयामि सुभ्यः सानुगेभ्यः सुरेश्वराः ॥ नमस्कृत्य चागवल्लीदलेयुक्तं कर्पूरान्नि
 समन्वितम् पूर्वापूणीकलाद्यं च ताम्बूलं प्रतिगृह्यताम् ॥ जीराजनम् सद्वर्तिष्टुतसंयु
 क्तं वर्त्याकर्षरगर्भया जीराजनं क्षौद्रम्येतत्प्रसीदन्तु भगवन्महाः ॐ नमोऽभिज्योतिः ॥
 क्षमापनम् अज्ञानादयवात्सत्याभ्यादादाकृतं मया पूजनं प्रतिगृह्णन्तु स्वस्व
 ममदेवताः ॥ पुष्पाञ्जलिः न्यास उवाच जपाकुसुमसङ्काशं काश्यपेयं मद्रु
 म् तमोरिं सर्वपापघ्नं प्राणतोस्मिदिवाकरम् १ हिमकुन्दं पुष्पारामं क्षीरोद्वारं वसे
 भवम् नमामि सततं सोमं शम्भोर्मुकुटभूषणम् २ धरणीगर्भसम्भूतं विद्युत्का
 च्चनसन्निभम् कुमारं शक्तिहस्तं च मङ्गलं प्रणमाम्यहम् ३ प्रियङ्गुं कलिका
 श्यामं नूपुराणि प्रतिमं बुधम् सौम्यं सौम्यगुराणोपेतं नमामि शशिनन्दनम् ४ देवा
 नां च नटवीराणां च गुरुं काञ्चनसन्निभम् बन्धुभूतं त्रिलोकानां प्रणमामि बृहस्पति
 म् ५ दधिपङ्कजं मृगालाभं दैत्यानां परमगुरुम् सर्वशास्त्रप्रवक्तारं भार्गवं प्रणमामि
 म्यहम् ६ नीलाञ्जनसमाभासरविपुत्रं यमायजम् छायामार्तराडरं भूतं नमस्या

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

ॐ सिजिन्वति स्वाहा इदं भौमाय ॥ ३ ॥ उहुह्यस्वेति परमेष्ठी नृमिस्त्रिषु पृथ्व्यो बुधो
 देवता बुधप्रीतये जाठराग्रौ अमुक संख्यया अपा मार्ग समिद्धो मे विनियोगः ॐ उ
 हुह्य स्वाग्ने अति जागृह्णित्वमिष्टापूर्ते स ॐ सृजेयामयन् अस्मिन्सधस्येऽ अध्युत्तर
 स्मिन्विश्वे देवाय जमानश्च सीदथ स्वाहा इदं बुधाय ॥ ४ ॥ बृहस्पति इति शृत्समदन्त
 मिस्त्रिषु पृथ्व्यो बृहस्पतिर्देवता बृहस्पतिप्रीतये शिरव्यग्रौ अमुक संख्यया पिप्पल समिद्धो
 मे विनियोगः ॐ बृहस्पतेऽ अनियदर्थोऽ अर्हाद्युमदि भाति कनुमज्जनेषु यद्दीदय
 च्छवसऽ ऋतप्रजात तदस्मा सुद्रविणंधो दिचिन्म स्वाहा इदं बृहस्पतये ॥ ५ ॥ ॥
 अन्तात्परिस्तुत इति प्रजापत्यमि सरस्वतीन्दा नृपयः अति जगती पृथ्व्यो शुक्रो देवता शु
 कप्रीतये हाटकाग्रौ अमुक संख्यया उहुह्य समिद्धो मे विनियोगः ॐ अन्तात्परिस्तु
 तोरसंब्रह्मणा व्यपिवत्सत्रं पयः सोमं प्रजापतिः इत्येन सत्यमिन्द्रियं विपानं ॐ शुक्र
 मन्धसऽ इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयोऽमृतं मधु स्वाहा इदं शुक्राय ॥ ६ ॥ ॥
 शन्नो देवीरिति दध्यङ्गाथर्वणा नृमिर्गायत्री पृथ्व्यो शनिर्देवता शनिप्रीतये महातेजो
 ग्रौ अमुक संख्यया शमी समिद्धो मे विनियोगः ॐ शन्नो देवीरभिष्टयऽ आपो भवन्तु
 पीतये शंयोरभिस्रवन्तु नः स्वाहा इदं शनये ॥ ७ ॥ ॥ कयानश्चित्र इति वामदेव
 मिर्गायत्री पृथ्व्यो राजर्देवता राजप्रीतये कुताशनाग्रौ द्वौ समिद्धो मे विनियोगः ॐ क
 यानश्चित्रऽ आभुवद्वती सदा वृधः सरवा कया शान्तिरुया वृता स्वाहा इदं राहवे ॥ ८ ॥
 केतुं क्षरावन्निति मधुच्छन्द नृमिर्गायत्री पृथ्व्यो केतुर्देवता केतुप्रीतये रोहिताग्रौ अ
 मुक संख्यया कुश समिद्धो मे विनियोगः ॐ केतुं क्षरावन्न केतवे पेशो मय्याऽ अपेश
 से समुवद्विरजायथाः स्वाहा इदं केतवे ॥ ९ ॥ ॥ एभिर्मन्त्रैः स्वाहा नैः समिद्धो मं आ

दश कर्म पद्धतिः १०२

द्वोमेविनियोगः ॐ ब्रह्मयज्ञानमयमम्पुरस्ताद्विसीमतः सुरुचोर्ध्वेन ऽ आवः सु
 बुध्याऽ उपमाऽ अस्यविद्याः सतश्चोनिमसतश्चविवः स्वाहा इदं ब्रह्मरो ॥ ५ ॥ ॥
 चानारमिन्द्रमिति गार्ग्यः ऋषिस्त्रिदुष्यन्द इन्द्रो देवता इन्द्रप्रीतये पालाशसमिद्धो
 मेविनियोगः ॐ चानारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवे हवे सुहवः शूरमिन्द्रम् हूयामि
 शक्रमुत्तममिन्द्रं स्वस्ति नो मघवाधा विन्द्रः स्वाहा इदमिन्द्राय ॥ ६ ॥ ॥
 असियमइति भार्गवजमदग्निदीर्घतमसः ऋषयस्त्रिदुष्यन्दो यमो देवता यमप्रीतये
 पालाशसमिद्धो मेविनियोगः ॐ असियमो ऽ अस्मादित्यो ऽ अर्चन्नस्तितो गुह्येन ब्र
 तेन असिसोमेन समयाविष्टः आहुस्ते त्रीणि विवन्धनानि स्वाहा इदं यमाय ॥
 पित्र्यत्वादुदकस्पर्शः ॥ ॥ कार्ष्णिरीति दध्यङ्नाथर्बरा ऋषिरनुषुष्यन्दः कालो देव
 ता कालप्रीतये पालाशसमिद्धो मेविनियोगः ॐ कार्ष्णिरीसिसमुद्रस्यत्वाक्षित्याऽ उ
 न्नयामि समापो ऽ अद्भिर्मतः समोषधीभिरोषधीः स्वाहा इदं कालाय ॥ ७ ॥ ॥
 चित्रावसो इति परमेष्ठी ऋषिर्जगती एन्द्राश्चित्रगुप्तो देवता चित्रगुप्तप्रीतये पालाशस
 मिद्धो मेविनियोगः ॐ चित्रावसो स्वस्ति ते पारमशीय स्वाहा इदं चित्रगुप्ताय ॥ ८ ॥ ॥
 अथ विनायकादीनाम् गणानान्त्वेति प्रजापति ऋषिर्यजुष्यन्दो विनायको देव
 ता विनायकप्रीतये पालाशसमिद्धो मेविनियोगः ॐ गणानान्त्वा गरापतिं ह
 वामहे प्रियाराणां प्रियपतिं हवामहे निशीनान्त्वानिधिपतिं हवामहे वसो नम
 आहमजानिगर्भधमा त्वमजासि गर्भधम् स्वाहा इदं विनायकाय ॥ ९ ॥ ॥ जातवेद
 से इति कश्यप ऋषिस्त्रिदुष्यन्दो दुर्गा देवता दुर्गाप्रीतये पालाशसमिद्धो मेविनियोगः
 ॐ जातवेदसे सुनवामसो ममरातीयतो निजहानि वेदः सनः पर्यदति दुर्गारिणो तरतु विश्वाना

दश कर्मपद्धतिः १०३

वेवसिन्धुंदुरितात्यग्निः स्वाहा इदं दुर्गाये ॥ ३ ॥ ॥ वातो वामनो वेति गन्धर्वा ऋषय उचि
 क्खन्द्वातो देवता वायुप्रीतये पालाशसमिद्धो मे विनियोगः ॐ वातो वामनो वा गन्धर्वः
 सप्तविंशतिः तेऽग्नेऽश्वमयुजस्तेऽस्मि जवमादधुः स्वाहा इदं वायवे ॥ ३ ॥ ॥
 ऊर्ध्वाऽस्येति प्रजापति ऋषिरनुष्टुप् न्द्र आकाशो देवता आकाशप्रीतये पालाशसमि
 द्धो मे विनियोगः ॐ ऊर्ध्वाऽस्य सामिद्धो भवन्द्ूर्ध्वाः शुक्रशोचीं व्यग्नेः द्युतमाः सुप्र
 तीकस्य स्तनोः स्वाहा इदं आकाशाय ॥ ४ ॥ ॥ यावाङ्कशेति मेधातिथि ऋषिर्गायत्री छ
 न्द्रः अग्निर्नो देवते अग्निर्नोः प्रीतये पालाशसमिद्धो मे विनियोगः ॐ यावाङ्कशामधुम
 त्यग्निना सून्तावती तया यज्ञमिषि क्षताम् उपयामगृहीतोस्यग्निभ्यां तेषां ते योनिर्माध्वी
 भ्यां त्वा स्वाहा इदं मग्निभ्याम् ॥ ५ ॥ ॥ क्षेत्राधिपतये वास्तोष्पतये च बलिदानमेव कुर्यात्
 न तु होमम् ॥ ॥ ॥ तत इन्द्रादिदेवपालानां पालाशसमिद्धिस्तिलाज्येन वा होमः
 आतारमिन्द्रमिति गार्ग्य ऋषिस्त्रिष्टुप् न्द्र इन्द्रो देवता होमे विनियोगः ॐ आतारमिन्द्र
 मवितारमिन्द्रं हवे हवे सुहवं भूरमिन्द्रम् हवत मेशकम्पुरु इतमिन्द्रं स्वस्ति नो
 मघवाधा विन्द्रः स्वाहा इदं मिन्द्राय ॥ १ ॥ ॥ अग्निं हतमिति वित्पाक्ष ऋषिस्त्रिष्टुप्
 न्द्रोऽग्निर्देवता अग्निप्रीतये होमे विनियोगः ॐ अग्निं हतम् पुरोदधे हव्यवाहमुपब्रुवे दे
 वां ॥ आसादयादिह स्वाहा इदं मग्नये ॥ २ ॥ ॥ असियम इति भार्गवजमदग्निरीर्धतमस ऋ
 षयस्त्रिष्टुप् न्द्रो यमो देवता यमप्रीतये होमे विनियोगः ॐ असियमोऽस्यारित्योऽर्बन्
 सृतिनो गुह्येन व्रतेन असिसोमेन समया विपृक्तऽ आहुस्तेऽग्निदिबिबन्धनानि स्वाहा इ
 दं यमाय ॥ ३ ॥ ॥ एषते निर्ऋते इति वरुण ऋषिर्जगती छन्दो निर्ऋतिर्देवतानिर्ऋतिर्गो
 तये होमे विनियोगः ॐ एषते निर्ऋते भागस्तु ज्यस्व स्वाहा मिनेत्रेभ्यो देवेभ्यः पुरः स

दश कर्मपद्धतिः १०६

भो २ इन्द्र सदीपमेनं० गृ० ॥ १४ ॥ भो २ इन्द्राणि सदीपमेनं० गृहारा० आयुःकर्त्ता
 क्षेमकर्त्ता शान्तिकर्त्ता तुष्टिकर्त्ता पुष्टिकर्त्ता भव ॥ १५ ॥ भो २ प्रजापते सदी
 पमेनं० गृ० मम० आयुःकर्त्ता क्षेमकर्त्ता शान्तिकर्त्ता तुष्टिकर्त्ता पुष्टिकर्त्ता भव ॥ १६ ॥
 भो २ सर्पाः सदीपमेनं० गृह्णत मम० आयुःकर्त्तारः क्षेमकर्त्तारः शान्तिकर्त्तारः
 तुष्टिकर्त्तारः पुष्टिकर्त्तारो भवत ॥ १७ ॥ भो २ ब्रह्मन् सदीपमेनं० गृहारा मम० आ
 युःकर्त्ता क्षेमकर्त्ता शान्तिकर्त्ता तुष्टिकर्त्ता पुष्टिकर्त्ता भव ॥ १८ ॥ ॥ ॥
 अथ प्रत्यभिदेवतानाम् भो २ रुद्र सदीपमेनं० गृ० ॥ १९ ॥ भो २ उमे सदीपमेनं० गृहारा
 मम० आयुःकर्त्ता क्षेमकर्त्ता शान्तिकर्त्ता तुष्टिकर्त्ता पुष्टिकर्त्ता भव ॥ २० ॥ ॥
 भो २ स्कन्द सदीपमेनं० गृहारा मम० आयुःकर्त्ता क्षेमकर्त्ता शान्तिकर्त्ता
 तुष्टिकर्त्ता पुष्टिकर्त्ता भव ॥ २१ ॥ भो २ सुकृष्ण सदीपमेनं० गृ० ॥ २२ ॥ ॥
 भो २ ब्रह्मन् सदीपमेनं० गृ० ॥ २३ ॥ भो २ इन्द्र सदीपमेनं० गृ० ॥ २४ ॥ भो २ यम स
 दीपमेनं० गृ० ॥ २५ ॥ भो २ काल सदीपमेनं० गृ० ॥ २६ ॥ भो २ विचित्रगुप्त सदीप
 मेनं० गृ० ॥ २७ ॥ ॥ ॥ अथ विनायकानाम् भो २ विनायक सदीपमेनं
 गृ० ॥ २८ ॥ भो २ दुर्गे सदीपमेनं० गृहारा मम० आयुःकर्त्ता ॥ २९ ॥ भो २ वायो स
 गृ० मम० आयुःकर्त्ता ॥ ३० ॥ भो २ आकाश स० ॥ ३१ ॥ भो २ अश्विनौ सदीपमेनं०
 गृह्णत मम० आयुःकर्त्तारौ क्षेमकर्त्तारौ शान्तिकर्त्तारौ तुष्टिकर्त्तारौ पुष्टिकर्त्तारौ
 भवतम् ॥ ३२ ॥ अथेन्द्रादि दिक्पालानाम् भो २ इन्द्र स० ॥ ३३ ॥ भो २ अग्ने स०
 ॥ ३४ ॥ भो २ यम स० ॥ ३५ ॥ भो २ निर्ऋते स० ॥ ३६ ॥ भो २ वरुण स० ॥ ३७ ॥ भो २ वायो
 स० ॥ ३८ ॥ भो २ कुबेर स० ॥ ३९ ॥ भो २ ईशान स० ॥ ४० ॥ भो २ ब्रह्मन् स० ॥ ४१ ॥ भो २ अ

दश कर्मे पद्धतिः १०७

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

दशकर्म पद्धतिः ११०

चामि सरस्वत्यै भैषज्येन वीर्यायानाद्यायाभिषिचामि इन्द्रस्येन्द्रियेणाबलाय
 प्रियै यशसेभिषिचामि ११ ॐ कोसिकतमोसिकसमैवाकामायत्वा मुष्मोकमुमङ्ग-
 लसत्यराजन् १२ ॐ शिरोमेश्वीर्यशोमुखवन्त्विमिः केशाः शम्भुरागिराजामेप्रारणोऽ
 प्रमृतं सन्म्राट्चक्षुर्विराट्श्रोत्रम् १३ जिह्वामेभ्रम्राट्प्रमृतमन्युः स्वराद्रामः मो-
 दाः प्रमोदाऽअङ्गुलीरङ्गानिमित्रमेसहः १४ बाह्वमेवमन्त्रिन्द्रियं हस्तौमेकर्म
 वीर्यम् आत्माक्षत्रमुरोमम् १५ पृष्टिर्मैराट्मुखमममसौग्रीवाश्चश्रोणी ऊरूऽ
 अरत्नी जानुनीविशोमेङ्गानिसर्वतः १६ नाभिर्मैचित्तं विज्ञानम्यायुर्मपचितिर्भ-
 सन् आनन्दनन्दावारोडोमेभगः सौभाग्यं यशः जङ्घाभ्यामपद्मान्धर्मोसिविशिरा-
 जाप्रतिष्ठितः १७ प्रतिक्षत्रेप्रतिनिष्ठामिराष्ट्रेप्रत्यक्षेमुप्रतिनिष्ठामिगोमुप्रत्यङ्गेषु
 प्रतिनिष्ठामि आत्मनिप्रतिप्रारोमुप्रतिनिष्ठामिमुखेप्रतिद्यावापृथिव्योःप्रतिनिष्ठामि
 यज्ञे १८ त्रयोदेवाऽएकादशत्रयस्त्रिंशः सुराधसः बृहस्पतिपुरोधादेवस्यस-
 वितुः सवैदेवादेवैरवन्नुमाम् १९ प्रथमाद्वितीयैद्वितीयास्तृतीयेस्तृतीयाः सत्येन-
 सत्यं यज्ञेन यज्ञोयजुभिर्यजुः २० विसामभिः सामान्यृग्भिर्ऋचः पुरोनुवाक्याभिः पुरो-
 नुवाक्यायाऽभिर्य्याज्यावसवृकारैर्ध्वमृकारा आहुतीभिराहुतयोमेकामान्समव-
 र्धयन् २१ तव्यं य्योराट्प्राणमहे गान्धुयज्ञभगातुयज्ञपतिर्व्येदेवीस्वस्तिरस्तुनः स्व-
 स्तिर्मासुखेभ्यऽऊर्ध्वं जिज्ञातुमेभजम् शन्नोऽचक्षुद्विपदेशन्वतुष्यदे २२ ॐ यत्
 इन्द्रभयामहे ततो नोऽअभयं दुःखि मघवच्छ्रद्धितवेनऽऊर्ध्वं विवेद्युवाविमृधोजहि
 २३ समुद्रज्येष्ठाः सलिलस्यमध्यात्पुनानायन्यभिविशमानाः इन्द्रोयावज्जीवभवभो
 रराट्स्त्वाऽआपोदेवीरिहमामवन् २४ यासां राजावसरणोयातिमध्येऽअपश्यन्ननानाम्

दश

धर्म पद्धतिः १११

मधुसूतः सुचधियन्धास्ताः आपो
 न्तिरद्वारीनिमाः उतवास्वयं याः देवीरिहमागवन्तु २४ याः आपोदिव्या नरोयास्व
 मवन्तु २५ यासुराजावरुणोयाः सुचक्षः पावकास्ताः आपेनां प्रसूतांगणाः
 मिः प्रविष्टाः आपोदेवीरिहमागवन्तु २६ देवायाः स्तूर्यमदन्ति देवापोः अमीवचा
 आयन्तां विभूतानियथायमरप आसत
 तनी आपः सर्वस्य भेषजीस्तासो हरावन्तु २७ आयन्तामिह देवास्त्राशं शागवाभ्यां जि
 ह्वावाचपुरोगवी अनामयित्तुभ्यां ताभ्यां २८ आप इहाऽऽभेधजं माः आपः शिवतमा
 इमाराक्षस्य भेषजीः इमाराक्षस्य बद्धि २९ आप इहाऽऽभेधजं माः आपः शिवतमा
 भ्यामिच्च अजापतिं सोमं राजानं वरुणां यमं पस्पृशामि ३० याभिरिन्द्रम
 ज्ञां त्वमधिराजो भवेहम् ३१ भहान्तं त्वामही माराक्षभृतो मतमो नां देवी जनिच्यजी
 जनत् ३२ ॐ देवस्य त्वासवितुः प्रसवेष्टि ३३ आप इहाऽऽभेधजं माः आपः शिवतमा
 न्द्रियेणाभिभिचामि बलाय प्रियैयशसे ३४ ॐ शान्तेरस्तु पुष्टिरस्तु वृद्धि
 रस्तु यच्चेयस्तदस्तु यत्पापं रोगः शोकः कष्टं दुःखं दारिद्र्यं तत्प्रतिहतमस्तु ॐ भूर्भुवः
 स्वः अमृताभिमेकोस्तु ३४ ॥ ॥ अथ पौराणिक मन्त्रः सुरास्त्वामभिभिचन्तु ब्र
 ह्मविष्णुमहेश्वराः वासुदेवो जगन्नाथस्तथा सङ्कः १ प्रद्युम्नश्चानिरुद्धश्च भ
 वन्तु विजयाय ते आस्वराडलोमिर्भगवान्यमो वेन नटति स्तथा २ वरुणाः पवनश्चै
 व धनाध्यक्षस्तथा शिवः ब्रह्मणा सहितः शेषो दिक्पालाः पानुवः सरा ३ कीर्तिर्ल
 क्ष्मीर्धृतिर्मेधा पुष्टिः प्रज्ञा क्रिया मतिः बुद्धिर्लज्जा वपुः शान्तिस्तुष्टिः कान्तिश्च मातरः
 ४ स्नास्त्वामभिभिचन्तु धर्मपत्न्यः सभागताः आदित्यश्चन्द्रमाभौ मोबुधजीवसि

दशक मपद्धतिः ११४

वृधः सरवाकयाशचिष्टयावृता १३ ॐ केतुं कृण्वन् केतवे पेक्षो मय्याऽ अपेशसे
 समुमद्भिरजायथाः १४ ॐ पुनस्त्वादित्या रुद्रा वसवः समिन्धतां पुनर्ब्रह्मारो व
 मुलीययज्ञे ऋतेन तन्वन् नम्वर्द्धयस्व सत्याः सनुयन्ममस्य कामाः १५ कामं
 काम उधेधुस्वमिनाय वरुणाय च इन्द्रायोश्विभ्याम्पूज्यो प्रजाभ्यऽ ओषधीभ्यः १६
 दीर्घायुस्तऽ ओषधेरवनितायस्मै चत्वारव नाम्यहम् अथोत्तर्दीर्घायुर्भूत्वा शत
 वत्त्राधिरोहताम् १७ ॐ सहस्रस्य प्रतिमासि सहस्रस्य प्रमासि सहस्रस्योन्मासि साहस्रोऽसि
 सहस्रायुता १८ यज्ञयज्ञं यज्ञपतिं यज्ञं यज्ञं योनिं यज्ञं स्वाहा एष ते यज्ञो यज्ञप
 तिसहस्रतावाकः सर्ववीरस्तत्रुषस्व स्वाहा १९ श्रीर्वर्चस्वमायुष्यमारोग्यमाविधात्पवमा
 नं महीयते धान्यं धनं पशुं वज्रं पुत्रं लाभं शिशोः २० मन्त्रार्थाः सफलाः सन्तु
 आयुष्मती पुत्राः पुत्राणां बुद्धिः शोभन्तु मित्रे प्रत्येक्षं शुभं २१ ॥ इति पुस्तकाणाम् ॥
 अथ स्त्रीणां मन्त्रपठनं ॥ श्रीं लक्ष्मीं प्रपत्या वह्निं सुष्टे प्रतिधावाष्टालपमाश्वेनोन्मात्रम् इ
 क्षानियारणम् ॥ इति लोकोत्तमऽ इवाराणां मन्त्राधसः वृहस्पदेवाः पुत्रैर्भ्रातृभ्यः
 वाहिरथैः माकङ्कशनाः सुकृतस्य लोके तृतीये द्वितीयास्तृतीयेः २ पुत्रमिव पितरा
 वधिनावेन्द्राबुधः काव्येदं सनाभिः यत्सुराः साभान्यृग्भिर्ऋतवः पुरेधामधवन्नविष्वक्
 ३ मन्त्रार्थाः सफलाः सन्तु आयुष्मती पुत्राः पुत्राणां बुद्धिः शोभन्तु मित्रे प्रत्येक्षं शुभं २१ ॥
 ततो रक्षाबन्धनम् तत्र मन्त्रो ॐ रक्षासां भार्याभिर्भगानुयज्ञपतिर्ये देवी स्वर्गमहत् रक्षोववा
 धऽ इदमहत् रक्षो धमंत मोनयामि १ ॥ २ ॥ अस्तु द्विपदेशऽ चतुष्पदे नन्वामभिब
 धामिरक्षो माचरन्माचरन् २ ॥ ॥ तदे
 निमित्तकग्रहयागकर्मणाः सादरं गोपुनानायन्यभि विशमानाः ३ ॥ जोयावज्ज
 ॥ अथ पतिः २३ यासां राजा वरुणो याति मध्येऽ अपश्य

त्येभ्यो दीनानाथेभ्यश्च विभ
 तपोयज्ञक्रियादिषु न्यूनं सन्तु जादेवीरिह मामवन्तु २४ याऽ आपो दिव्याः नाना
 चतुर्भिश्च चतुर्भिश्च द्वाभ्यां पञ्चभिः जमुद्रायाः मुचलः पावकास्ताऽ आपो नमः ३
 साक्षिरो श्रीनारायणाय नमः प्रभाः सोमो विश्वे देवायाः सूर्य्यमन्त्रि वैष्णवा देवतदि
 ह्योः सम्पूर्णस्यादिति श्रुतिः ॐ विष्णवे नमः २५ त्रायन्तामिह देवास्त्राय स्यान्स नोप्य
 ब्राह्मणान्भोजयित्वा स्वयं भुञ्जीत ततो यः २६ आप इहाऽ उभेयजं आप पद्धतिः ॥
 नमः २७ हस्ताभ्यां द

अथ चूडाकरणम् ॥ ॥ तत्र पारस्करः साक्षात्तोपस्पृशामि २८ इत्येवाऽ प्रतिहते इति
 ज्योतिः शास्त्रेषु चूडाकर्मात्तृतीये दे पञ्चमे नीरि माराद्भृतो मतरीत्या सहैव तेति २९
 तिपक्षमादाय विधिर्निरव्यते तत्र चूडाकर्मादि स्ताभिरिन्द्रमभिः रापतिपूजनप्रवर्कं
 केशाधिवासनं कुर्यात् तत्र पीतवस्त्रनवरवराणां सरवायं चर्चया क्षतादिमङ्गलद्रव्या
 गिस्त्रिपञ्चास्त्रेण त्रिगुरो नष्टद्वध्वानवपोष्य नोर्वाग्निम्यां तथैकां दशमीं च निर्माय
 स्थापयेत् ततः स्वस्तिवाचनपूर्वकं शुभारः उपवेश्या चम्य गरुश पूजनं कुर्यात्
 तत्र सङ्कल्पः अद्येहेत्यादि अमुकोहं अमुकराशेः पुत्रस्य करिष्यमारा चूडाकरणाय
 योगिकेशलतिकाधिवासनकर्मणि निर्विघ्नतासिद्धये भगवतो गुरुश्वरस्य यथा मिलितोप
 चारैः पूजनं करिष्ये इति सङ्कल्प्य गरुश पूजनविधिना गरुशं सम्पूज्य प्रधानसङ्कल्पं
 कुर्यात् यथा अद्येहेत्यादि अमुकोहं अमुकराशेः पुत्रस्य करिष्यमारा चूडाकर्मादि
 दार्ढ्यं केशाधिवासनं करिष्ये इति सङ्कल्प्य निर्मिताः पोटलिका आदाय एकैकया पोटलि
 कया एकैकां जटिकां केशेषु वधीयात् तत्रक्रमः ३० तत्र पञ्चातिः

दशकम्पे पद्धतिः ११०

राणायक्ये तत्र प्रजापतिमिन्द्रमग्निं सोममग्निं वायुं सूर्यं अग्नीवरुणा वग्नीवरुणा
 वग्निवरुणां सवितारं विष्णुं विश्वामरुतः स्वर्कान् वरुणमदितिं प्रजापतिमग्निं विष्टु
 तं चाज्येनाहं यक्ष्ये इदमाज्यं तत्तद्देवताभ्यो मया परित्यक्तं यथा देवतमस्तु ॐ एतन्न
 इति प्रतिष्ठा ॐ भूर्भुवः स्वः सभ्यनामाग्ने सुप्रतिष्ठितो वरदो भव तदेवाग्नेरिति चत्वा
 रिष्टुङ्ग इति च ध्यानावाहनपाद्यादिनीराजनान्नसम्पूज्य दक्षिरां जान्वा च ब्रह्म
 णान्वा रथो मनसा प्रजापतिं ध्यायन् जुहुयात् ॐ प्रजापतये स्वाहा इदं प्रजापतये ॐ इ
 न्द्राय स्वाहा इदमिन्द्राय ॐ अग्नये स्वाहा इदमग्नये ॐ सोमाय स्वाहा इदं सोमाय
 इत्याद्या राज्यभागो जुत्वा भूरादिहोमं कुर्यात् व्याहृतीनां प्रजापतिं ऋषिर्गोयच्यु
 ष्मिगनुष्टुभश्च न्दांसि अग्निं वायुं सूर्यं ॐ सर्वप्रायश्चित्तहोमे विनियोगः ॐ
 भूः स्वाहा इदमग्नये ॐ भुवः स्वाहा इदं वायवे ॐ स्वः स्वाहा इदं सूर्याय तन्नो
 अग्न इति वामदेव ऋषिस्त्रिष्टुप् ऋग्देवतो होमे विनियोगः ॐ तन्नो
 अग्ने वरुणास्य विद्वान् देवस्य हेडो अयासि सीष्ठाः यजिष्ठो वह्नितजः सोम
 चानो विष्वा देवा ॐ सिप्रमुमुग्ध्यस्मत् स्वाहा इदमग्नीवरुणाभ्याम् स तन्न इ
 ति वामदेव ऋषिस्त्रिष्टुप् अग्नीवरुणो देवतो होमे विनियोगः ॐ स तन्नो अ
 ग्ने वमो भवोतीति पित्रोऽनातो अयसो व्युष्टौ अवयस्व नो वरुणा ॐ रराणो वी
 हिमृडीक ॐ मुग्ध्यस्मत् स्वाहा इदमग्नीवरुणाभ्याम् अयाश्चाग्ने इति वाम
 देव ऋषिस्त्रिष्टुप् अग्निर्देवता होमे विनियोगः ॐ अयाश्चाग्नेस्य नमिशास्ति
 पाशः स त्वमिन्द्राय ॐ अया नो यजन्मवाहस्य यानो धोहि मे यज ॐ स्वाहा इदम
 ग्नये यतेशतमिति शुनः ॐ ऋषिस्त्रिष्टुप् ऋग्देवतो वरुणा सवितरविष्णु विश्वे मरुतः स्वर्को

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

दशकर्मपद्धतिः १२०

देव्याः आपः उदन्तु ते तन्मू दीर्घायुत्वाय बलाय वर्धसे इति ततस्त्रैराया शलल्यान्वा
मीं छेत्तुमिष्टा केशान्विनीय पृथक्कृत्य तेव्येव केशेषु कुशतरुणा न्यनर्दधाति तत्रमन्त्रः
ओषध इति प्रजापतिर्ऋषिर्यजुश्छन्द ओषधिर्देवता कुशतरुणा न्यनर्दने विनियोगः
ॐ ओषधे त्रायस्व स्वधिते मे न ॐ हि ॐ सीः इति सकुशतरुणा केशान् सव्यहस्ते धृ
त्वा दक्षिणाहस्तेन सुरमादत्ते तत्रमन्त्रः शिवो नामेति प्रजापतिर्ऋषिर्यजुश्छन्दः सुर
रो देवता सुरग्रहरो विनियोगः ॐ शिवो नामासि स्वधितिस्तेपितानमस्तेऽ अस्तु मामाहि
ॐ सीः इति ततः सकुशतरुणोषुकेशेषु सुरं प्रवपति निदधाति संनग्रीकरोतीत्यर्थः
तत्रमन्त्रः निवर्तयामीति प्रजापतिर्ऋषिर्यजुश्छन्दः सुरो देवता प्रवपने विनियोगः
ॐ निवर्तयाम्यायुषेन्नाद्याय प्रजननाय रावे उवाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय इति
ततस्तान्केशान् सुरेणाञ्जिनति चनेन मन्त्रेणापी वरुणवपदिनिजं वायनं ऋषिः पङ्क्तिश्छ
न्दः सविता देवता केशश्छन्दने विनियोगः कथात्तिमपत्सविता सुरेण सोमार्जः शैलौ व
रुणास्य विद्वान् तेन ब्राह्मणो वपते ध्यस्मत् त्वं सुरददित्यथा सत् इति स त्वग्निं द
शतरुणानि प्रच्छिद्य अन्तर्गता धिमेना कुशलो देवो गोमयपिराडे निक्षिप्तं स त्वन्नोऽ अ
वः पिता स केशान् पिबु नाना ॐ उषसान् प्राप्सो गिशुमान् हं रु रा ॐ राराणो वी
प्रागग्राण्यान् दुह गोमयपिराडे निक्षिप्तं इदं अथ पश्चिमगोदाने आश्वाग्र इति वाम
कुशतरुणा न्यनर्दने वरुणवपदिर्देवता होमेन्यात् सुरस्तु मन्त्रेणागृहीत्य नभि शस्ति
न्वसंस्कारमहतिः ॐ आस वनये यजुर्गोमन्त्रेणाकुर्व्यात् ॐ स्वाहा इदमु
षः अशुषमिति तान् ऋषिरनुदेष्यन्तोऽग्निर्देवता केशश्छन्दो विश्वे मरुतः स्वका
ॐ आयुषञ्जमदग्नेः वास्यपस्य आयुषम् यद्देवेषु आयुषन्तः

इति चेत्त्वा पूर्ववज्जोमयपिराडे निदध्यात् एवं पुनर्वारद्वयं इतरयो
 योः उत्तमं विनयनं कृशतरुणान्तर्धानं सुरादानं प्रवपनं इ
 नच तूष्णीं कुर्यात् अथोत्तरगोदानं उत्तमं विनयनं कृश
 सुरादानं प्रवपनानि पूर्ववत्कुर्यात् हे होममन्त्रविशेषः येनेति शुभमिति शुनः शे
 ये जुष्टं नदः सुरोदेवता केशश्चेदनेति होममन्त्रः ॐ येन भूरिश्चरादि वरुणापाशमस्म
 द्विस्त्वय्यम् जेन ते वषामि ब्रह्मणा जीवादेनाय सुप्तो क्वाय स्वस्त देतये स्याम स्वाहा
 त्वा गोमयप्रासनं मूर्ध्नि दत्त्वं पुनरुत्तरगोदानयोः ॐ अग्रये विष्ट
 कृशतरुणान्तर्धानं सुरादानं प्रवपनं छेदनं गोमयप्रासनं च तूष्णीं कुर्यात् विमोकः ब्र
 अथ त्रिः सुरेणा शिरः प्रदक्षिरां परिहरति शिरः प्रभृतात्प्रदक्षिरां परिधाम ॥ ३ ॥ ये म
 सकृन्मन्त्रेण द्विस्त्वमीम् तत्र मन्त्रः यत्सुरेणो देव ऋषि र्यजुष्टं नदः सुरोदेवता
 सुरपरिहरणो विनियोगः ॐ यत्सुरेण मज्ज ॥ उपेशसावध्वावावपति केशाच्छे
 न्धि शिरोमास्यायुः प्रमोषीः इति अथोत्तरगोदानं जलेन सर्वं शिर आर्द्रं कृत्य सु
 वपनार्थं नापिताय सुरप्रयच्छत्यसुसंपरिवपेति अस्ममिति वामदेव ऋषि र्यजु
 ष्टं नदः सुरोदेवता सुरप्रदाने विनियोगः ॐ अस्मसंपरिवप इति परिवपामीति
 नापितो वदेत् अथ यथा कुलाचारं शिरवावर्जं वपनं कृत्वा ततः सकेशं गोमय पि
 राडं पत्त्रले गोष्ठे उदकान्नेवा निधापयेत् ततः सुस्नानं पर्युप्त शिरसं पुष्पमालाभि
 श्चालङ्कृतं मारावकं आचार्यसमीपमानीय अग्नेः पश्चादवस्थापयेत् अथ पिता
 त्वाचार्याय वरं ददाति कुमारस्याचार्याभावात् अयेहेत्यादि अथुकराशिरमुकना
 मः पुत्रस्य चूडाकर्माङ्ग होमकर्मणाः चूडाकर्माङ्ग साङ्ग फलप्राप्तये साङ्गरायार्थं च

अथोपनयनम् ॥ ॥ तत्र पारस्करसूत्रम् अष्टवर्षं ब्राह्मणमुपनयेत् गर्भाष्टमे वा
एकादशवर्षं राजन्यं द्वादशवर्षं वैश्यं एतद्विगुणितवर्षपर्यन्तं गौणमुपनयनका
लः तद्वर्धंसावित्रीपतिताव्रात्याः संस्कारहीना भवन्ति ॥ ॥ तत्रोपनेता स्वस्योपनेतृ
त्वसिद्धये प्रथमं प्रायश्चित्तं कुर्यात् तत्र सङ्कल्पः अद्य हेत्यादि अमुको हं स्वस्योपने
तृत्वयोग्यतायै कृच्छ्रत्रय गोत्रय निष्क्रयीभूतं समुवर्णं तिलपात्रं ब्राह्मणाय दास्ये
तथोपनेयोपि प्रायश्चित्तं सङ्कल्पं कुर्यात् अद्य हेत्यादि अमुको हं स्वस्योपनेयत्वयो
ग्यतायै कृच्छ्रत्रय गोत्रय निष्क्रयीभूतं समुवर्णं तिलपात्रं ब्राह्मणाय दास्ये ॐ तत्स
न्नममेति दद्यात् अथाचार्यः पिता उपनयनं वेदी समीपमागत्य वेद्यां पञ्च सं
स्कारपूर्वकं समुद्रवजामाग्निभावाद्य सङ्कल्पं कुर्यात् अद्य हेत्या
दि अमुक राशे रसुक शर्माहं अमुक राशे रसुक शर्माहं जीजगर्भ समुद्रवैनो निर्वहं रा
द्वारा ॐ तत्सत् श्रीपरमेश्वर इति इदं अर्चयन् श्रीमार्गधिकार सम्पादक द्विज त्व
संसिद्धि काम उपनयनं करोमि हो मेध्यात् पुरा तत्र ब्राह्मण सहानेन वड
ना भोजयेय्य इति श्रुत्वा तत्रैव निरुद्धं प्रक्षालयेत् सह कुमारं च भोजयेत् ॥
अथाचार्यः ब्रह्मो दिव्यः वायुपस्य न्याययम् यदेवेमुन्या रेत्यन्तं विधाय विशेषोप
कल्पं न्यासं कुर्यात् अजिनम् दराडः
सजि

चैत्रं नक्षत्रमपि राडे निदध्यात् एवं पुनर्वारद्वयं

पुष्पमात्रं देविभ्यां च प्रथोत्तरगोदने उत्तरन विनक्षत्रां मणिपरिक्रममारां आच-
र्य समीपमात्रं न्याचार्चवक्तुर्यात् स्वेष्टं मन्त्रविशेषस्य दक्षिणातोऽमेः पश्चात् उद्गु-
रं उपवेश्य ॐ ब्रह्म चर्यो नमो देवेभ्यो नमोः ॐ येनागाम इति मारावको वदेत्
पुनराचार्यः ब्रह्मचार्यसीति पृथक् न्यायः इति चार्थसानि इति ब्रूयात् अथा-
चार्यो मारावकं कौपीनं वासः परिधातुं येनेन्द्रायेत्यङ्गिराचरुमिर्हतीष्ट-
न्दो बृहस्पतिर्देवता वासः परिधाने विनक्षत्रां येनेन्द्राय बृहस्पतिर्वासः पर्येदधा-
दमृतम् तेन त्वापरिदधाम्यायुषेदीर्घं त्वायुषं लायवर्चसे इत्याचार्यस्यैव मन्त्रपाठः
परिदधामीति मन्त्रलिङ्गात् अत्र द्विराचमनम् शूद्रेणाहिसमस्तावद्यावदेदेन यो-
जितः उपनेयो मारावको द्विरपः प्राशनं ततः तदथ मन्त्रकम् अथ मेखलांबध्नीति
अनेन मन्त्रेणा इयं द्विरुक्तमिति वामदेवजट्टमिर्गोथत्रीष्टन्दो मेखलादेवता मेखलाबन्ध-
ने विनियोगः ॐ इयं द्विरुक्तपरिवाधमाना वस्तुमविम्वपुनती मऽ आगात् प्राणापानाभ्या-
म्वलमादधाना स्वसादेवी सुभगा मेखलेयम् इति मन्त्रं पठतो मारावकस्य करिप्रदेशे मेख-
लां विरावेक्ष्य प्रवरं सङ्गृह्या ग्रन्थीं करोति मारावकस्यैव मन्त्रपाठः मऽ आगादिति मन्त्र-
लिङ्गात् तत्र मेखलां च मौञ्जीं विवृत्तमासृज्या कार्या विप्रस्य मेखला धनुर्ज्या रा-
जन्यस्य मौर्वी वैश्यस्येति क्रमेण सूत्रोक्ता आस्थाः अत्रावसरे प्रणावपूर्वया गाय-
त्र्या शिरवावधनं कुर्यात् यद्यप्यत्र यज्ञोपवीतं दामधारणोऽसूत्रकारेणानोपात्ते
तथापि विभृयादसडकौपीनोपवीताजिनमेखला इति व्यासवचनात्ते कार्ये अवसर-
स्याथौचित्यान्मेखलाबन्धनानन्तरं एकं यज्ञोपवीतं धारयेत् अथ प्रकृतत्वात् यज्ञो-
पवीतविधानम् तच्च कार्यासम् तन्निर्माणाप्रकारः ब्राह्मणेन ब्राह्मणास्त्रीभिर्विधवादिभिश्च

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

दश कर्म पद्धतिः १२०

इति तृतीयं वारं सर्वगायत्रीं प्रतिब्रूयात् इति ब्रह्म गायत्रीः सवित्राय त्रिष्टुप् छन्दः स्कां वृह
 त्पति दृष्टां सवितु देवत्यां देवस्य सवितुरित्यादिका मृचं ब्रूयात् यथा ॐ देवस्य सवितु मृतिमा
 सवन्निभु देव्यम् धिया भगम्मनामहे इति सत्रिय गायत्री वैश्याय जगती छन्दः स्कां वि
 श्वाक्षपाणीति नृचं ब्रूयात् ॐ विश्वाक्षपाणि प्रितिमु च्चेत कविः प्राप्तावीद्म इन्द्रिपदे चतुष्य
 दे विनाक मुष्यत्सविता वरेण्यो नु प्रयागा मुषसो विराजति इति वैश्य गायत्री ततो ब्रह्म
 चारी स्वाचार्याय वारं दद्यात् अद्येह अमुक राशिरमुक शर्मा अमुक वर्मा अमुक गुप्तो
 वा अहं कौतैत जायत्री ग्रहरा कर्माणाः साङ्गराथ्य इदं सुवर्णमग्निदैवतं वरक्षेणाचा
 र्याय तुभ्यमहं सम्प्रददे इति सङ्कल्प्य गुरोः पादयोः प्रणिपत्य समर्पयेत् गुरुरप्या
 शीर्षिस्मिन्नस्य अधीतानिराकरांकारयेत् यथा अथानोधीत्याधीत्यानिराकराणाम्
 प्रतीकमेविचक्षणां निहामेभ्युच्यवतः करणभ्याम्भूरिमुभुवे मात्वाह्वीयुः नम्ययि
 ब्रह्मणाः प्रवचनमसि ब्रह्मपुरुषा ब्रह्मिष्मिन् ब्रह्मलोकोमि ब्रह्मिस्मिन् शान्तिरेत्यनिराक
 रणमसि ब्रह्मकेषादोषे प्रवर्जयन् विमुक्तं तन्मया पिबो मयि तिष्ठ प्रतिस्वर करण
 दन्त्योऽस्य त्वाम् ॐ तत्सद्यथा देवता रस्तात् आयुः सन्निर्माये भवत्वाप्यममं
 नि रक्षेत्स्योय ॐ इति नमस्तिष्ठति गजस्य त्वाय नो ह्येते निष्ठुतु निष्ठुतु ॐ
 इति प्राप्ताऽमे भुजनम् अद्येहामुकोदे सांसोपरि नि
 नुपात्तं न करिष्ये अग्निप्रज्वलितम्
 वा विभ
 योः
 न कर्मा
 नानादिभिः
 पञ्चानां ब्रह्माक्षरविर्गायत्री

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

दश कर्म पद्धतिः १३२

अङ्गलम्भननिमित्तक उदकास्पर्शः ततोऽनामिकाया अग्नेः मसमृद्धीत्वा आयुष्यं
 ततो आयुषमिति नारायणा ऋषि रनुष्टुप् ऋग्वेदेवता आयुष्यं करणे विनियोगः
 ॐ आयुष्यं नमदग्नेः इति ललाटे ॐ कश्यपस्य आयुष्यम् इति शीर्षायाम् ॐ यदेवे
 यु आयुष्यम् इति दक्षिणांसे ॐ तन्नोऽस्तु आयुष्यम् इति हृदि अथाग्न्यभिवादनम्
 अमुक गोत्रोऽमुक प्रवरो य जुर्वेदान्तर्गता मुकशारवाध्यायी अमुक शर्माहं भो अग्ने
 त्वां अभिवादये ततो व्यस्तपारिभांगुरोः पादावुपसङ्गृहीयात् यथा दक्षिणेन पाणि
 नादक्षिणां पादं वामेन वामं गृहीत्वा अमुक गोत्रो मुक प्रवरो य जुर्वेदान्तर्गता मुकशारवा
 ध्यायी अमुक शर्माहं भोगुरो त्वां अभिवादये इति वाक्यमुक्त्वा शिरसाभिवादनयेत्
 अभिवादितो गुरुश्च आयुष्मान्भवसौम्या मुकशर्मन् इत्यादिष्वंदद्यात् इति गुरुव
 दनं विधाय अथान्यानप्यभिवादयेत् ते च विद्यावयस्तपो वृद्धा अभिवाद्याः
 तत्र स्मृतयः ततोऽभिवादयेद्दृष्टं तव ह मिति स्वनं श्रुत्वाश्च पितृव्याश्च क्षत्रा
 स्तत्त्वियस्तथा प्रत्यु आयाभिवाद्यः स्युर्ज्येष्ठभ्रातृश्च गुरुमातास्तन्यदात्री पेत्रा
 दित्रयमेव च अन्नदाता भयत्राता भूत्रविद्योपदेशकः एते नित्याभिवाद्याः
 तीकाः शुभार्थिना विप्रोष्यत्पुस्तकं ध्या ज्ञाति सम्बन्धियोषितः विप्रोष्य विप्रं कुशं लो
 चं नृपमनाभयं द्रव्यं सौमं समागम्य भूदं भास्यमेव च अथाभिवादनानर्हाः उदकां
 स्तृप्तिकां तदुभित्तं ततोऽभिवादयेत् पुरा स्वराट् पतिनं ब्राह्मणं महापातकिनं शम्भुं नास्तिकं कितवं
 पुन्यतं धावन्तं मनुचिं नरम् वमन्तं नृभ्रातां च कुर्वन्तं द
 शानां नानाभिवादयेत् जपयज्ञस्थलस्थं च समित्युष्यं कुशा
 न्नामं नृभ्रातां च अभिवादयेत् अभिवाद्य द्विजं जेतान होरां चैराश्रयाति

ना संश्रुतः दशकर्मपद्धतिः १३१

भूद्राभिवादनं कर्तव्यं । नमः केचित्तु अभिवादनात्पूर्वं सन्ध्योपासनमामन-
 न्ति तत्र ब्रह्मचारिणोऽप्युपास्याभिकार्यं गुरुपसङ्गहणं वृद्धेषु नमस्कारं च कृत्वा भिक्षा-
 र्थं गच्छेत् तदुक्तं मन्त्रतत्त्वेन गुरुं चैवाप्युपासीत स्वाध्यायार्थं समाहितः आहूतश्चाप्य-
 धीयीत लब्धं चाभेनिवेदयेत् आदिमध्याह्नसानेषु भवच्छदोपलक्षिता ब्राह्मणान् भिक्षु-
 षां भैक्षचर्या यथाक्रममिति तत्र च भवत्पूर्व ब्राह्मणो भिक्षेत भवन्मध्याह्नं तां भिक्षु-
 दन्यां वैश्यः तिस्रोऽप्रत्याख्यायिष्येति द्वादश भिक्षां रिशिताया मातरं प्रथमाम् इति तत्र क्र-
 मः भिक्षाधारपात्रं स्कन्धेऽदजं च भवति भिक्षां देहिमातः इति ब्राह्मणो याचेत भिक्षां भव-
 ति देहिमातः इति राजन्यस्य देहिभिस्संभवति मातः इति वैश्यस्य ब्राह्मणो दत्तां भिक्षां
 ॐ स्वस्तीत्युक्त्वा प्रतिगृह्य आचार्यो यनिवेदयेत् भोगुरो इयं भिक्षा मया लब्धा इति
 निवेद्य आचार्यो नुज्ञया आत्मभोजनार्थं स्वीकुर्यात् इति भिक्षान् ग्रहणम् ॥ ॥
 अथाहुः शेषं वाग्यतस्तिष्ठेदासीनो वा अहिं ॐ सन्नराया त्समिध आहृत्योपनयनाग्ना-
 विवपूर्ववत्समिधादानं कृत्वा अथास्तमिते सायं सन्ध्यामुपास्य अग्निगुर्वोः पूर्ववदुपस-
 ङ्गहणं विधाय वाचं विस्तृजेत् एतत्कर्म वाग्विसर्जनपक्षे वाग्विसर्जनपक्षस्तु देश-
 चारतो ज्ञेयः उपनयनाग्नावेव सूत्रकारेणोक्तेः तस्य चाग्नेः सायं पर्यन्तस्थित्यभावः
 तस्मात्तत्काल एवोपाकर्म उचितमिति अथ ब्रह्मचारिनियमान् ब्रह्मचारिणो यावयेत्
 अथ ब्रह्मचारिणो नियमान् ब्रह्मचारिणो नियमान् ब्रह्मचारिणो नियमान् ब्रह्मचारिणो नियमान्
 भिक्षुपरिचरणां गुरुमुश्रूषां भिक्षाचरणां च कुर्यात् मधुमांसमज्जने ॥ यो स न स्त्रीं प्र-
 नृतादन्नादानादीनि वर्जयेत् अस्यार्थः अधःशास्त्रे दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं
 तेत्यर्थः अक्षारं क्षारं तैलतन्नादितद्वर्जितं अलवरा ॥

दशकर्मपद्धतिः १३२

दण्डधारणां स्ववर्णविहितदण्डधारणां कुर्यात् अत्र १३३ दण्डधारणां स्ववर्णविहितदण्डधारणां कुर्यात्
 त्रसायंप्रातः कुर्यात् गुरुशुश्रूषां मनोवाक्यकर्मभिर्हितसम्पादनगुरोः कुर्यात्
 भिक्षाचरणां सायंप्रातर्भोजनार्थम् कुर्यात् मधुक्षौद्रं मांसं पल्लवम् मज्जनं नद्यादाया
 लवनम् स्नानं तृहृतोदकेन उपर्यासनं गुर्वदेः सान्निध्ये उच्चासनस्थितिं पीठे पीठं
 निधाय सनं वान कुर्यात् स्त्रीगमनं हावभावादिभिः स्त्रीणां मध्ये अवस्थानम् अ
 नृतं मिथ्याभाषणां वृथाभाषणां वा अदत्तादानं अदत्तानां द्रव्याणां आदानं ग्रहरां
 त्वणादेरपि स्तेयः तं वर्जयेत् आदिशब्देन पर्युषितान्नं उच्छिष्टं अन्नं तांबूलं दन्तधावनं
 अवसक्तिकाम् दिवास्त्रापं एव उपानहौ घृतं नृत्यं गीतं वाद्यं माल्यं उद्धर्तनं अनु
 लेपनं जलकीडांच वर्जयेत् कौपीनमहंतं धार्यं वराडं वा वस्त्रपार्श्वयुक्तं मद्ये भवेन वं
 मन्त्राहुत्वा भ्रष्टं जले क्षिपेत् यज्ञोपवीतमजिनं मौञ्जीं दण्डं च धारयेत् सन्ध्याकाला
 तिक्रमे स्नानं प्राणायामत्रयं कृत्वा सन्ध्यां विदध्यात् लोपेत्
 युतं जपेत् इति ततो होमदक्षिणां मद्यं हावभावादिभिः अमुकराशोः पुत्रस्योपनयनाङ्ग
 होमकर्मणाः सादुरायार्थं इति १३४ अमुकराशोः पुत्रस्योपनयनाङ्गं
 इति १३५ अमुकराशोः पुत्रस्योपनयनाङ्गं

अथ वेदारम्भः १३६ अथ वेदारम्भः १३६ अथ वेदारम्भः १३६ अथ वेदारम्भः १३६
 त्मीयां परशाखां त्रित्वा १३७ त्रित्वा १३७ त्रित्वा १३७ त्रित्वा १३७
 वीततः परशाखां त्रित्वा १३८ वीततः परशाखां त्रित्वा १३८ वीततः परशाखां त्रित्वा १३८
 सकल्यः वेदारम्भः १३९ सकल्यः वेदारम्भः १३९ सकल्यः वेदारम्भः १३९ सकल्यः वेदारम्भः १३९

महकर्म पद्धति: १३३

महाव्याहृतिपूर्वकम् जज्ञेद्वितीयं न शौचाचारंश्च शिक्षयेत् इति अथप्रयोगः आचार्यो
वेदारम्भवेदीसमीपस्थभागम् अथान्यगणेशं नमस्कृत्य पञ्चभूतसंस्कारपूर्वकमग्निसंस्था
पनविधाभ्य अग्नौ स्यात्तव कृते होमो यवेशनादिपर्युषराणां तं कर्म कृत्वा सङ्कल्प्य कुक्ष्या
अद्येहेत्यादि अथवा तगादीनां पुनः पुनः वेदादिर्कमेरावेदारम्भं करिष्ये इतिप्रति अ
स्तुवेरा मध्ये दीर्घाकारे जज्ञेद्वितीयं न शौचाचारंश्च शिक्षयेत् इति अथप्रयोगः आचार्यो
वेदारम्भकर्मणा हं यक्ष्ये नमः प्रजापतिं देवान् ऋषीन् ब्रह्म मध्या तद्वत्तु इति अग्निं वायुं सूर्यं अश्विनं
रामा वसिष्ठं वराहं सवित्रं विष्णुं शिवं परतः स्वर्गान् वरुणं मरुतिं प्रजा
पतिं त्विष्टकृतं चाज्येनाहं यक्ष्ये इदमाज्यं तत्तद्देवताभ्यो भयापरित्यक्तं यथा देवतमस्तु
मनेसा प्रजापतिं ध्यात्वा आधारावाज्यभागोक्त्या ॐ एतन्न इत्यादि ॐ धूर्ध्वः स्वः
हरिनामाग्ने सुप्रतिष्ठितो वरदो भव अथाग्नेः पूजनम् अद्येहेत्यादि अमुकोहं अमुकराशेर
स्य वटोः वेदारम्भहोमकर्मणि हरिनामाग्नेः पूजनं करिष्ये तदेवामिरिति मन्त्रेण ध्याना
वाहनासनपाद्यादिनीराजनान्तं सम्पूज्य दक्षिणां जान्वा च ब्रह्मरात्र्या च मनसा प्रजाप
तिं ध्यात्वा जुहुयात् ॐ प्रजापतये स्वाहा इदं प्रजापतये ॐ इन्द्राय स्वाहा इदमिन्द्राय
ॐ अग्नये स्वाहा इदमग्नये ॐ सोमाय स्वाहा इदं सोमाय अथ यत्तुर्वेदाङ्गतयः ॐ
अन्तरिक्षाय स्वाहा इदमन्तरिक्षाय ॐ वायवे स्वाहा इदं वायवे ॐ ब्रह्मणे स्वाहा इदं ब्रह्म
णे ॐ छन्दोभ्यः स्वाहा इदं छन्दोभ्यः ॐ प्रजापतये स्वाहा इदं प्रजापतये ॐ देवेभ्यः
स्वाहा इदं देवेभ्यः ॐ ऋषिभ्यः स्वाहा इदं ऋषिभ्यः ॐ अजाये स्वाहा इदं अजाये
ॐ मेधाये स्वाहा इदं मेधाये ॐ सदस्यतये स्वाहा इदं सदस्यतये ॐ अनुमतये स्वाहा

रमाकर्मपद्धति: १२४

१२४

हा इदमनुमतये ॥११॥ अथ ऋग्वेदाङ्गतयः ॐ पृथिव्यै स्वाहा इदं पृथिव्यै ॐ अग्नये स्वाहा
 इदमग्नये इति द्वे चाङ्गती ब्रह्मणो छन्दोभ्य इत्यादि नवाङ्गतयः पूर्ववत् ॥११॥ ॥ अथ
 सामवेदाङ्गतयः ॐ दिवे स्वाहा इदं दिवे ॐ सूर्याय स्वाहा इदं सूर्याय इति द्वे ब्रह्मणो
 छन्दोभ्य इत्यादयो नवपूर्ववत् ॥११॥ अथ अथर्ववेदाङ्गतयः ॐ दिग्भ्यः स्वाहा इदं दि
 ग्भ्यः ॐ चन्द्रमसे स्वाहा इदं चन्द्रमसे इति द्वे ब्रह्मणो छन्दोभ्य इत्यादयो नवपूर्ववत्
 ११ ॥ ॥ ततो भूरादि नवाङ्गति होमं स्विष्टकृतं च कुत्वा सप्रवप्राशनम् पवित्रप्रतिपत्तिः
 प्रणीताविमोकः ब्रह्मणो पूर्णपात्रदानमङ्गुल्यः अद्येहामुकोहं अमुकशर्मणो रस्य पुत्रस्य
 वेदारम्भाङ्ग होमकर्मणाः साङ्गफलप्राप्तये अपूर्णपूरार्थं इदं पूर्णपात्रं ससुवर्णं ब्रह्मन्
 तुभ्यं सम्प्रददे इति दद्यात् ब्रह्मा च अक्रन्कर्ममिति मन्त्राग्निमंदद्यात् अथ वेदारम्भक
 मः यथा अद्येहामुकोहं अमुकशर्मणो वेदारम्भकर्मणाः पूर्वाङ्गत्वेन गणेशादीनां
 स्थापनावाहनपूजनानि करिष्ये ताम्रस्थाल्यादौ दध्यक्षतान् गृहीत्वा उत्तरवृद्ध्याथ
 पयेत् ॐ भूर्भुवः स्वः गणेशाय नमः ॐ हतिः ॐ अर्थं त्वाम्वाहयामि ॐ भूर्भुवः स्वः
 विष्णो इहा ॐ भूर्भुवः स्वः सः ॐ भूर्भुवः स्वः लक्ष्मि इहा ॐ भूर्भुवः
 स्वः स्वविद्यास्त्रकार क ॐ एतन्मन्त्रं प्रतिष्ठाप्य नाममन्त्रेणाध्या ॐ
 नीराजनानां सम्पूर्ण ॐ यथाविधि वेदमध्यापयेत् यथा अथे स ॐ
 ब्रह्मचारिणः मु ॐ रवंप्राप्नु ॐ यथा प्रागये मुकुशेषूपवेश्य स्मार्त्ताचमनं प्राणा ॐ
 ब्रह्मा ॐ स्त्रिंकार ॐ यित्वा ॐ ह्याहनि पूर्व ॐ कारपूर्वं त्रिवारं गायत्रीं पठित्वा हवे
 दारम्भं ॐ यत् तत्र ॐ निःश्वसः ॐ इदं त्वादि ॐ ब्रह्मन् तस्य माध्यन्दिनीया
 कस्य व ॐ नेयक स

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

श कर्म पद्धतिः १३५

सर्वोणि यज्ञं वि सामा ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं ॥ ॐ ह्रीं ॥ ॐ ह्रीं ॥
 भुवः स्वः ॥ ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं ॥ ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं ॥ ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं ॥ ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं ॥
 यध्वमध्याऽद्वन्द्याय भागम् प्रजावता रनवीवाऽचयस्ममाभावस्तेनऽईशतमाघश ॐ सो
 हुवाऽअस्मिन्नोपतो स्यात्तव व्रीह्यं जपानस्य पशून्याहि १ ॐ वसोः पवित्रम् इति स्वल्पा
 रमंकारयिता अध्यायादीनां पुन्यात् ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं २ समिधाग्निम् ३ एदम् ४ अ
 ग्रेस्तनूः ५ देवस्यत्वा ६ देवस्यत्वा ७ देवस्यत्वा ८ देवस्यत्वा ९ देवस्यत्वा १० देवस्यत्वा
 पोदेवाः ११ युञ्जानः प्रथमम् १२ मयि गृह्णामि १३ ध्रुवसि निधुव
 योनिः १४ अग्ने जातान् १५ त्वमस्ति १६ त्वमस्ति १७ त्वमस्ति १८ त्वमस्ति १९ त्वमस्ति २० त्वमस्ति
 १५ सत्वस्य योनिः २० इमन्मे २१ तेजोसि २२ हिरण्यगर्भः सम् २३ अश्वस्तु
 परः २४ शादन्दभिः २५ अग्निश्च २६ समास्तु २७ होतायस्तु २८ समिद्धोऽ
 अञ्जन् २९ देवसवितः ३० सहस्रशीर्ष्वापुरुषः ३१ तेदेवं ३२ अस्याजरासः ३३
 यज्जाग्रतः ३४ अपेतः जलस्पर्शः विष्णोर्वास्मराम् ३५ नृचंचाचम् ३६ देवस्य
 त्वा ३७ देवस्यत्वा ३८ स्वाहाप्रारोभ्यः ३९ ॐ ईशा वास्यमिदं सर्वं यत्किञ्च
 जगत्यां जगत् तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्यसिद्धनम् ॐ हिरण्यमयेन पात्रेण सत्य
 स्यापिहितं मुरवम् योसावादित्ये पुरुषः सोसावहम् ॐ रवश्चक्षुः ४० ॐ व्रतमुपैष्यन्
 नरेणाहवनीयञ्च गार्हपत्यञ्च प्राङ्निः कृत्वाऽउपस्पृशति तद्वातपऽउपस्पृशत्यनेधो वै
 पुरुषो यदन्तं वदति तेन प्रतिरन्तरतो मेध्यावाऽआपो मेध्याभूत्वा व्रतमुपायानीति पवित्रं
 वाऽआपः पवित्रपूतो व्रतमुपायानीति तस्माद्वाऽआपऽउपस्पृशति सोग्निमेवाभीक्ष्य
 मारो व्रतमुपैति १ ॐ प्राप्नीपुत्रा दासुरिवासिनः प्राप्नीपुत्राऽआसुरायणा दासुरा

दशकर्मपद्धतिः १४४

धराय नमो वागवाहो ८ ॐ पद्मनाभाय नमः पृष्ठदेशे १० चित् तानि च
मः कज्जदि ११ ॐ वासुदेवाय नमो मूर्द्धि १२ इति ललाटे स्तिसः पुनरिन्द्र
मध्यमं धारयेदिति च एवं तिलकं धत्वा जपेत् सुचक्षा इति वारिष्मणां अ
यं जुष्मन्तो लिंगो का देवताः जपे विनि० ॐ सुचक्षा अहं भूः क्षीरार्थं नापि
धुं सुवर्चा मुखेन मुञ्चत्कर्णाम्भ्यां भूः पृष्ठायां अथो एकं चन्दनम्
परिधत्ते परिधास्य इत्याथ वर्णाश्रयिः कञ्चुकादीनि परिधानवस्त्राणि कर्णवेष्ट
नियोगः ॐ परिधास्ये यशोधरायै दी नमः दर्पणम् नूतनं छत्रम् उपानहौ
शरदः पुनर्चीराय स्योममभिरुं ॥ अथ मेरुः ॐ न कर्माधिकारसि
करिषिः पंक्तिश्चन्दो लिंगो जगो रस्मारयेत् ॐ आयाहि वीतं पवित्रं चोदना
पृथिवी यशसेन्द्रदेवतामर्चयेत् ॐ विष्णुं वीरिति दध्यङ्गाय वसुदेः समावर्त्तनक
एक एव वासश्चेदध्यमं ॐ भूः भुवः स्वः ॐ भूः भुवः स्वः ॐ भूः भुवः स्वः ॐ भूः भुवः स्वः
रसां कुर्वीत ब्रह्मा जगतां प्रजा मांलाहपाः सुमन्त्राणां मे ॐ पृथिवीमग्निं दिवस्तरुं दिश
मसो देवताः सक्ततायुं ॐ विष्णुं वीरिति दध्यङ्गाय वसुदेः समावर्त्तनक
माय ता चाम्भ्यां जगतां योनिं पततिं स्विष्टकृतं चाज्येनाहं यक्ष्ये इदमा
ति भद्राज्जारे सुवर्चमायुं भद्रा अयं तमस्तु ततः पर्युक्षणात्तं कर्म कृत्वा रा
द्यशो मरस्ये तौ सौ नरसिंहाव्याधीरि ॐ भूर्भुवः स्वः राजपुत्रनामाग्ने सुप्र
मयि अथो देवो जपेदध्यं ॐ विष्णुं वीरिति दध्यङ्गाय वसुदेः समावर्त्तनक
वृहस्पतिदेवतायां ॐ यः ॐ यो मनसा प्रजापतिं ध्यात्वा आधारावाज्य

संख्या १२५: १९८६

इति मङ्गलं

पान्थयोः कन्ये मेष्टुतोभ्यास्त्वदानान्मोक्षमोक्षकप्रवृत्त्या ॥ १ ॥
हमीनायराश्रीतये वरकन्ययोः पूजनं कुरु ॥ २ ॥
श सर्वभूतदयानिधो इति नानेन सुप्रसन्नः ॥ ३ ॥
ॐ देवस्य त्वा सवितुं मित्रं मित्रो नृणां प्रभुः ॥ ४ ॥
प्रतिगृह्णामि द्यौस्त्वत्कलशो कपिता ॥ ५ ॥
दक्षा गृह्णन्तु गृहीतुं महापुरुषं त्वपिशा ॥ ६ ॥
काशसाशिन्या धरित्र्या सप्तदीप मरिच ॥ ७ ॥
कन्यं ह्यज्जनविस्तीर्णं जंघद्वीपे भरत स्वरा ॥ ८ ॥
नीलं पाविते निखिलं च सावते शोभते ॥ ९ ॥
ततोऽपि तैः पुरायेषु भूतविहितं यत्नं कुरु ॥ १० ॥
अमुं गगं बराहान् शिखं बभूवुः ॥ ११ ॥
मिदं स्थदिनीयय ध्यायेत् ॥ १२ ॥
ददेच्चिद्योत्तमं तं ॥ १३ ॥
तद्वा तमन्वन्तौ ॥ १४ ॥
गोमहिषीतीतं ॥ १५ ॥
तद्गोमान्तरं ॥ १६ ॥
पुं उभयोर्वीरिणौ ॥ १७ ॥
तत्र द्रव्यं पुरुषं ॥ १८ ॥
तेन दृढं व ॥ १९ ॥

दशकर्मपद्धतिः २३४

नवग्रहाराणं आरुह्येनेत्यादि वेदमंत्रैः आदित्याय नम इत्यादिनाममंत्रैश्च
 पूजनम् ततो निर्वर्तते देवं रक्तचन्दनान्धाद्यैः पुष्पैः कृष्णसिन्धुदिभिः उक्त
 गन्धाद्यलाभे च यथाप्राप्तेन पूजयेत् एवं पुष्पसमर्पणं तर्पितं निर्वर्तते अन्याः
 देवताश्च पूजयेत् ॥ तत ऐशान्यां रुद्रकलशं स्थापयेत् पञ्चवर्णैः स्वस्तिकं विधा-
 य तत्र द्रोणापरिमितान्धान्यानि क्षिप्य तत्र श्लक्ष्णां रक्तमवराणं सुवर्णं लज्जलशं कलश-
 विधिना संस्थाप्य तदपरि ताम्रादिपात्रे सुवर्णाघटितां श्रीरुद्रप्रतिमां अभ्युत्तारणा
 पूर्वकं पञ्चामृतेन संस्नाप्य कलशं संस्थाप्य पूजयेत् तत्र संकल्पः अद्य हेत्यादि अमु-
 को हं मूलशान्तिकर्मणि रौद्रकलशे सुवर्णाप्रतिमायां श्रीरुद्रस्य पूजनं करिष्ये एतत्
 इत्यादि ॐ भूर्भुवः स्वः सुवर्णाप्रतिभायां श्रीरुद्रमुपतिष्ठितो वरदो भव इति प्रतिष्ठाप्य
 ध्यायेत् ॐ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम् उवाच मिव बन्धनान्मृत्यो-
 र्मुक्षीय मामृतात् अनेनैव आवाहनात् न पाद्यादिभिः श्रीरुद्रं पूजयेत् ततो रुद्र-
 जापकस्त्रं कुम्भं स्पृशन् षडङ्गन्यासं पूर्वकं एकादशारुद्राध्यायं जपेत्
 तत आशुः शिशान इति अप्रतिरथ कवचं च मन्त्रैरुद्रमन्त्रेण इति षोडशचर्चं शतरु-
 द्राशुवाकं स्वयं विष्टुदाशुषे इत्यादि रक्षोघ्नं रक्षोहरा मिति च कुर्याच्च पाज इत्या-
 दीन् एकादशवारं जपेत् अष्टोत्तरसहस्रं त्र्यम्बकमंत्रं जपेत् एकवारं पुनर्नुमा-
 देवजना इति पावमानी अजपेत् इति रुद्रकलशे रुद्रजापीजपेत् ततः प्रधानं निर्वर्त-
 ति पूजायां धूपविशेषः मेघमृद्गादिधूपैः पूजयेच्चैव विशेषतः सुरापोलिकमांसा-
 द्यैस्तथा गुरोचनादिभिः मत्स्यमांससुरादीनि ब्राह्मणाः परिवर्जयेत् सुरास्थाने प्र-
 दातव्यं क्षीरं सैन्धवमिश्रितम् पायसं लवणोपेतं मांसस्थाने प्रदापयेत् इति समर्थ-

दशकम्मे पद्धतिः २२५

सर्वेषां देवानां नीराजनं विधाय पुष्पाञ्जलिं समर्प्य ततो होमवेदीं समीपमागत्य स्वशु-
 द्धोक्तप्रकारेण पञ्चभूतसंस्कारपूर्वकमग्निं संस्थाप्य ब्रह्मोपवेशनादिपर्युक्तराजानं कर्म-
 कृत्वा पायसकृत्सरचरुं प्रपयित्वा वरदनामाग्निं प्रतिष्ठाप्य पाद्यादिनीराजनान्तं स-
 म्पूज्य द्रव्यत्यागसंकल्पं कृत्वा तद्वेदे हेत्यादि अमुको हं मूलशान्तिकर्मणा यक्ष्ये
 तत्र आधाराज्यभागदेवताभ्य इदमाज्यं तथा इदं सम्पादितं पायसं समिन्धुसरादि-
 चरुद्रव्यं निर्वर्तनीन्द्रतोयविशेदे वा गोविन्द वसुन्तु गाजपा इहे बुध्दय प्रवदस्व
 यमाग्निं प्रजापतीं शुशिवारिणिं गुरुं सर्पपितृभगाय्यं मग्नित्वं मृनासु इन्द्राग्निं मि-
 त्रं नवग्रहं रक्षोघ्नं वामदेवदुर्गां ऋत्विक्कृत्वा वास्तोष्मत्यग्निं क्षेत्रपालमित्रावरु-
 णाविष्णुपाश्चाग्निं श्रीसोमं रुद्रं त्रिविष्टकं दमिभ्यो महो न्य इति देवताभ्यः सर्वेषां
 यश्चिन्नदेवताभ्यः प्रजापतये च मया परित्यक्तं ॐ तत्सत् यथा देवतामस्तु इति द्र-
 व्यत्यागं विधाय ततो दक्षिराजान्वाच्य ब्रह्मणो नारदो मनसा प्रजापतिं ध्यात्वा
 आधारावाज्यभागो जुहुयात् ॐ प्रजापतये स्वाहा इदं प्रजापतये ॐ इन्द्रा-
 य स्वाहा इदमिन्द्राय ॐ अग्नये स्वाहा इदमग्नये ॐ सोमाय स्वाहा इदं
 सोमाय अथ प्रधानहोमः प्रथमं घृतमिषं प्रापायसेनां शेतरशतं संख्यया पा-
 लाशरवदिरान्यतरसामिन्द्राज्ये न चरुणानिर्वर्तति मंत्रेण जुहुयात् मोषूरा-
 परावरेति अधोरंकां ऋषिर्गायत्री ऋन् दो निर्वर्तति देवता घृतमिषं प्रापायसादि-
 द्रव्येणा शेतरशतं संख्यया होमं विनियोगः ॐ मोषूराः परावरानिर्वर्तति इहिरा-
 वरी तदत्तस्मात्तस्मया सह स्वाहा इदं निर्वर्तये ततः अधिदेवताप्रत्यधिदेवता-
 योरष्टविंशतिं संख्यया होमः इन्द्रासामिति प्रजापतिं ऋषिं त्रिविष्टकं रुद्रः

दशकर्मोदिपदातिः २४६

मृता आपो देवीरिहमाभवन् ३१ ॐ देवस्य त्वासवितुः प्रसवेधि नोर्वाङ्मयां पूषा
 हस्ताभ्यां अग्ने जसासूर्यस्य वर्चसेन्द्रस्येन्द्रियाभिषिञ्चामि वलायप्रियैयशसे
 न्नाद्याय ३२ ॐ यज्जाग्रतो दूरमुदैति देवन्त इमुप्रस्यतथैवेति दूरङ्मज्ज्योति
 आञ्ज्योतिरेकन्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ३३ येन कर्मो रायपसोमनीषिरो
 यज्ञे कृणवन्ति विदथे धीराः यदपूर्वयज्ञमन्तः प्रजानां नन्मे मनः शिवसङ्क
 ल्पमस्तु ३४ यत्प्रज्ञानमुतचेतो धृतिश्च यज्ज्योतिरमृतं प्रजासु यस्मान्न चृते किञ्च
 न कर्मो क्रियते तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ३५ येनेदमृतमुवनमभविष्यत्परिष्ट
 हीतममृतेन सर्वम् येन यज्ञस्त्यायते सप्त होता तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ३६
 यस्मिन्नुचः सामयजूं विष्यस्मिन्प्रतिष्ठितारथनाभा विवाराः यस्मिन्श्चितं स
 र्वमोतमप्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ३७ सुषारथिरश्वानि च यन्मनुष्या
 न्नोयते भीषुभिर्वाजिन इव हृत्प्रतिष्ठं यदजिह्वं जिवं सुतन्मे मनः शिवसङ्कल्प
 मस्तु ३८ ॐ देवस्य त्वासवितुः प्रसवेधि नोर्वाङ्मयां पूषा हस्ताभ्यां सरस्वत्यै व
 चो जेजुर्ग्यं त्रेणा मे साम्राज्ये नाभिषिञ्चामि ३९ देवस्य त्वासवितुः प्रसवेधि नो
 र्वाङ्मयां पूषा हस्ताभ्यां अग्नि नोर्भोज्येन तेजसे ब्रह्मवर्चसायाभिषिञ्चामि ४०
 सरस्वत्यै भोज्येन वीर्यायां न्नाद्यायाभिषिञ्चामि इन्द्रस्येन्द्रिये रावलायप्रिये
 यशसेऽभिषिञ्चामि ४१ कोसिकतमोसिकस्मै त्वाकामाय त्वासुहृलोकसुमङ्गलसुत्य
 राजन् ४२ शिरो मे श्रीर्यशो मुखं त्विषिके शण्डमभूराणि सजामि प्राणोऽमृतं ४३
 म्राट्चक्षुर्वराट्प्रोत्रम् ४४ जिह्वामि भद्रं वाङ्महो मन्युः स्वराट्भामः मोदाः प्रमो
 दा अंगुलीभिरंगुलीरंगानि मित्रं मे सह वाङ्मे वज्रमिन्द्रियं हस्ता मे कर्म वीर्यं आ

दशकर्मोदिपद्धतिः २४७

त्माक्षेत्रमुरोमम् ४४ पृष्टिर्मेराक्षमुदरं सौम्रीवाक्षमोशी जह्वरस्त्रीजानु
 नीविशोमेज्ञानिसर्वतः ४५ नाभिर्मे चित्तं विज्ञानं पायुर्मे पदिति भसत् आनन्द
 नन्दावारोडिमेभगः सौभाग्यं यशः ४६ जंघाभ्यां पद्भ्यां धर्मोऽस्मि विशिराजा प्रति
 ष्ठितः प्रतिक्षेत्रे प्रतिनिष्ठामि सङ्क्षेपे प्रत्यक्षे सुप्रतिष्ठामि गोबुप्रत्यङ्गे सुप्रतिनिष्ठामि आत्म
 निप्रतिप्रारोषु प्रतिनिष्ठामि पुष्टे प्रतिधावा पृथिवीभ्यां त्वा प्रतिनिष्ठामि यज्ञे ४७ त्रयोदे
 वा एकादश त्रयस्त्रिंशः सुराधसः बृहस्पतिपुरोधा देवस्य सवितुः सवे ४८ प्रथमा
 द्वितीयैर्द्वितीया स्मृतीयैः स्मृतीयाः सत्येन सत्यं यज्ञेन यज्ञं विंशतिभिः सामान्यतमभिः
 ऋचः पुरोनुवाक्याभिः पुरोनुवाक्याया ज्योतिष्यो ज्योतिष्यं वषट्कारैर्वषट्कारा आहुती
 भिराहुतयो मे कामा न्कवर्द्धयन्तु ४९ सर्वसमुद्राः सरितस्तीर्थानि जलदा नदरा
 आया न्ययजमानस्य दुरितक्षयकारकाः ४९ स्वस्तिनऽ इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्तिनः पू
 षा विश्वे वेदाः स्वस्तिनस्तार्क्ष्योऽरिष्टनेमिः स्वस्तिनो बृहस्पतिर्दधातु ५० पयः पृथि
 व्यां पयऽ ओषधीषु पयो दिव्यन्तरिक्षे पयोधाः पयस्वतीः प्रदिशः सन्तु मह्यम् ५१ वि
 क्षोरा राटमसि विक्षोः श्रेष्ठे स्थे विक्षोः सूरसि विक्षोर्धुवो सिधे अवमसि विक्षवेत्वा ५२
 अग्निर्देवता वातो देवता सूर्यो देवता चन्द्रमा देवता वसवो देवता रुद्रा देवता दित्या दे
 वता मरुतो देवता विश्वे देवा देवता बृहस्पतिर्देवतोन्द्रो देवता वरुणो देवता ५३ मूर्द्धा
 सिराङ्ध्रुवासिधरुणा धन्यसिधरणी आयुमेत्वा वर्चमेत्वा कथ्येत्वा क्षेमायत्वा
 ५४ द्यौः शान्तिरन्तरिक्षं शान्तिः पृथिवी शान्तिरापः शान्तिरोऽवधयः शान्तिर्वनस्प
 तयः शान्तिर्विश्वे देवाः शान्तिर्वृक्षशान्तिः सर्वं शान्तिः शान्तिरेव शान्तिः सामा शा
 न्तिरेधि ५५ विश्वानि देवसविदुर्दुरितानि परासुव यजुर्दत्तन्तऽ आसुव ५६ ॥ नि

दशकर्मोदिपद्धतिः २५०

क्तादिपाठकेभ्य इति ततः पायसादिना यथाशक्ति शतं वा चाशतं दश वा वा
 भोजयेत् तत आचार्यो यजमानं दृष्ट्वा यादृशं न वक्ष्यित्वा तिलकाक्षतरोपरां
 त्रपाठादिकं रक्षाबन्धनं व्यायुषकरां च कुर्यात् यजमानं तेभ्य आशीषो गृहीत्वा प्रति
 पत्यक्षं भापयेत् ततः कांस्यपात्रोपरि स्थाप्य दीपान् प्रज्वलितवान् पुनः प्रकुर्यात् मंग
 लार्थं च महा नीराजनं विधिम् तत उक्त प्रकारेण ब्राह्मणान् भोजयित्वा तेभ्य आशि
 षो गृहीत्वा अनेन शान्ति कर्मणा ॐ तत्सत् यज्ञं पूरुषः प्रीयतां तत्प्रीत्या निर्वर्तति
 देवः प्रीयतामिति वदेत् ततो ब्राह्मणान् पुण्यास्वजनवन्धुभिः सहितो भुञ्जीत नि
 धाने चरिते ह्यस्मिन्नतः शान्तिर्भवेद्भुवं मृगादान्तेष्वेवमेव संस्थादक्षेयास्तेवमेव हि
 इत्युक्तं मुनिना सम्यग्भूलं ज्ञातं हिताय च मातापित्रोर्हृदयस्थान् पितृवन्धुकोपप्रशान्तये
 ॥ ॥ इति शौनकोक्तो भूलं शान्तिप्रयोगः ॥ ॥

अथाक्षेयानक्षत्रजननशान्तिः ॥ ॥ तत्र फलं भूलं नक्षत्रवत् व्यत्ययेन ज्ञेयम्
 यथा आद्ये पिता नाशमुपैति मूलपादे द्वितीये जननी तृतीये धनं चतुर्थे स्य शुभो
 यशान्त्या सर्वत्र सत्यादहिभे विलोममिति अहिभे अक्षेयानक्षत्रे विलोमं विपरी
 तं फलं स्यात् यथा चतुर्थपादे पितृनाशः तृतीये जननी नाशः द्वितीये धननाशः
 प्रथमः शुभ इति तत्र यस्य यस्मिन्पादे जननीस्तद्विपरीतं परिहाराय भूलं नक्षत्रवत् अ
 नापिशान्तिः कर्तव्या तत्र प्रथमं गोमुराव न सर्वं कुर्यात् भूलं नक्षत्रवत् मराडलं वि
 धाय गोमयोपलिप्तभूमौ शुभासन उपविश्या च मध्य प्रथमं गणेशपूजनं कुर्यात् तत्र
 संकल्पः अद्य हेत्यादि अमुकोहं अमुकराशेः पुत्रस्य अक्षेयानक्षत्रा मुकपादज

दशकर्मोपद्धतौ अश्लेषाशान्तिः २५१

न नस्तचितपि च्या धरिष्ट निरसनद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं गोमुखप्रसवपूर्वकं शौनकोक्त
 प्रकारेण अश्लेषाशान्तिकरिष्ये तत्पूर्वाङ्गत्वेन शरीरशुद्ध्या मातृपूजा नान्दी आहुतपुराया
 हवाचनानि करिष्ये इतिसंकल्प्य कर्मचतुष्टयमनुष्ठाय गोमुखप्रसवविधिना
 अनुष्ठाय आचार्यादीनां वराणां कुर्यात् तत्र संकल्पः अयेहेत्यादि अमुकोहं करि
 ष्यमाणा मुकशान्तिकर्मणि आचार्यादिकर्मकर्तुं आचार्यादीनां पूजनपूर्वकं वर
 णां करिष्ये इतिसंकल्प्य आचार्यं ब्रह्मरां सदस्यान् ऋषिजः सूक्तसप्तशती
 शान्तिकाध्याय पाठकारकान् वृत्वा यथाविहितं कर्म कुरु धर्मितियजमानेनोक्ते क
 रवामइति ते वदेयुः तत आचार्यो मूलनक्षत्रशान्तिवत् गृहशालायां पञ्चगव्ये
 न पुरायतोयेन भूमि सम्प्रोक्ष्य तत्र मध्ये वेद्यां चतुर्विंशतिदलौपेतं करिणिका केसर
 युतं रक्तमुक्ततराडुलैः पङ्कजनिर्माय तत्र तुलसीरां रक्तं वराविवर्जितं चतुःप्रसव
 णां कुम्भं पद्ममध्ये संस्थाप्य वेद्याः चतुर्विंशतिदलौपेतं चतुष्टयं संस्थाप्य मध्य
 कलशे सुवर्णानिर्भितां अश्लेषास्वामिनः सर्पस्य सप्त्यधिदेवस्य पुष्यनक्षत्रस्वा
 मिनो गुरोः तथा प्रत्यधिदेवानां मद्यास्वामिनां पितृणां प्रतिमाः स्थापयेत् चतुर्विं
 शतिदलेषु भगादिचतुर्विंशतिदेवानां पूर्वादि कमेरास्थापनमावाहनम् तदीशा
 ने रुद्रकलशे श्रीरुद्रप्रतिमायां रुद्रावाहनम् कलशे नवग्रहावाहनं पूजनं च लि
 खितचक्रकमेरा कुर्यात् तत्र होमवेद्यां पञ्चभूतैस्तारपूर्वकमग्निं संस्थाप्य
 मूलशान्तिविधिना कलशं संस्थाप्य तत्र सुवर्णप्रतिमायां सर्पस्य गुरोः पितृ
 अन्यदेवानां च आवाहनं कुर्यात् ॐ भूर्भुवः स्वः सुवर्णप्रतिमायां सप्त
 सप्तदेवस्य रुद्रागच्छे हतिषु ॐ भूर्भुवः स्वः सप्त्यधिदेवपुष्यनक्षत्र

दशकर्मपद्धतावस्थाशान्तिः २५८

लं वा रक्तवस्त्रसहितं कृत्वा सुवेनिधाय सुवस्त्रं चि च प्रपूज्य ब्रह्मरूपं चतुर्वारं हन
 माज्यं यजमानेनान्वारब्ध आचार्यो जुहुयात् समुद्राद्भूमिरित्यादिसप्तमंत्रैः प्र
 र्णाङ्गतिङ्गत्वा तनूपा अग्नेसीत्यादिभिः अङ्गानि च म आयायन्तामित्यादिभिरङ्गा
 लम्भनं च कृत्वा आयुषं कृत्वा गच्छगच्छेत्यग्निं विस्तृत्य समापयेत् ॥ ॥
 ततो दक्षिणाकरेण प्रधानकलशं स्पृष्ट्वा अक्षयं मंत्रेणाष्टोत्तरशतवारमभिमन्त्र्य
 रुद्रकलशं चाभिमन्त्र्य कुम्भद्वये पूर्ववद्भूपदीपादिविधाय यजमानाभिषेका
 र्थं आचार्य आदराद्देवं प्रसादयेत् ततो यजमानः प्रांगत्वा कल्पितस्नानमराड
 पे श्रीपर्णाद्यासने नव्यवस्त्रं प्रसाध्य सपुत्रपत्नीकः शंखादिरवे जायमाने मं
 गलगीतवाद्यानि शृण्वन् स्नानसंकल्पं कुर्यात् अद्येहेत्यादि अमुकशिरमु
 कशर्मा सपुत्रपत्नीकोहं मम अश्लेषानक्षत्रा मुकपालपुत्रजननेन पित्राद्यरि
 ष्टसूचितदोषपरिहारार्थं शुभफलप्राप्तये अभिषेकमन्त्रेण ज्ञान्तस्नानं करिष्ये
 इति तत आचार्यादयो ब्राह्मणाः मूलशान्तिप्रकरणोक्तेरभिषेकमन्त्रैरभिषे
 कं कुर्युः अभिषेकान्ते यजमानः सहस्रधारया स्नात्वा शुक्लांबरधरो भूत्वा त्र्यं
 रूपमिति मंत्रेणाघृतच्छायादर्शनं कृत्वा स्नानवस्त्रायाचार्याय दत्त्वा समुद्रं हन
 शंखादिरवे जायमाने स्वस्तिवाचनं पठित्वा अंगादंगादिति मंत्रेणा पुत्रमुखद्वया
 पुत्रं स्वांके निधाय गोदानप्रतिमादानं होमदक्षिणादिसंकल्पं कुर्यात् यथा
 अद्येहेत्यादि अमुकशिरमुकशर्मा सपुत्रपत्नीकोहं मम अश्लेषानक्षत्रे
 पुत्रजन्मसूचितारिष्टनिवृत्तिद्वारा शुभफलप्राप्तये सर्वोपद्रवशान्त्यर्थं शौन
 कोक्तप्रकारेण कृतस्याश्लेषाशान्तिहोमकर्मणाः सांगफलप्राप्तये साङ्गरायार्थं

दशकर्मपद्धता वक्षेयाशान्तिः २५८

इमांसवत्सांगां तथावस्त्रकुम्भसहिताधिदेवताप्रत्यधिदेवताप्रतिमासहिताश्लेषा
 नक्षत्रदेवसर्पप्रतिमां तथेमां नवग्रहपूजासामग्रीं च आचार्य्यायदास्ये तथा
 श्रीरुद्रजापिने सक्तुम्भवस्त्रां श्रीरुद्रप्रतिमां रुद्रसंख्यभञ्चदास्ये तथा सदस्यत्वि
 कसप्तशतीशान्तिकाध्यायसूक्तपाठकारकेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो यथांशेन दक्षिणां वि
 भज्यदास्ये तथेमां भूयसीं दक्षिणां यथाविभवसिद्धमन्त्रं च अन्येभ्यो ब्राह्मणे
 भ्यो विभज्यदास्ये ॐ तत्सन्मम इति संकल्प्य यथाक्रमं आचार्य्याय सुवरां
 तदर्द्धं ब्राह्मणे तदर्द्धं सदस्याय तदर्द्धं मृत्विगभ्यः तदर्द्धं सूक्तादिपाठकेभ्यो दद्यात्
 तत आचार्य्याय द्यो ब्राह्मणास्तिलकाक्षतारोपणं स्नावनं च न्यायुषकराणामञ्च
 पात्रादिकं कुर्युः यजमानश्च तेभ्य आशिषो गृहीत्वा प्रसीपत्यक्षमापयेत्
 ततः कांस्यपात्रोपरि स्थाप्य दीपान् प्रज्वलितान्बुधः प्रकुर्यान्मङ्गलार्थं च म
 हानी राजनं विधिम् ततः पायसादिसिद्धान्तेन शतं पञ्चाशत् दश वा ब्राह्मणा
 भोजयित्वा तेभ्य आशिषो गृहीत्वा अनेन शान्तिकर्मणा ॐ तत्सत् श्री
 परमेश्वरः प्रीयतां नमः इति समर्प्य ब्राह्मणानुज्ञया सह बन्धुयुतः स्वयं भु
 जीतेति अश्लेषाशान्तिः प्रायो मूलशान्तिवत् ॥ ॥ इति शौनकोक्तोऽश्लेषा
 नक्षत्रजननशान्तिप्रयोगः ॥ ॥ ॥

अथोर्द्धदन्तजननशान्तिविचारः पद्मपुराणे विष्णुधर्मोत्तरे परशुरामप्रत्याह पुष्क
 रः दन्तजन्मनि बालानां लक्षणं तं निबोध मे उपरिप्रथमं यस्य जायते हि शिशोर्दि
 भाः दन्तैर्वा सह यस्य स्याज्जन्म भागवतं नन्दन मातरं पितरं चैव वा दत्वा त्मानमेव च

निबन्धेत् कुंजमचन्दनकुङ्कुमगोरोचनाः एतानि च चारि घृतकुम्भचतुष्टयेति ॥ इति
सहस्रमंत्रेण बालकं स्नापयित्वा घृतपूराकांस्यपानेन सह क्षीरमौक्तिकशंखा
युग्मं यजुर्वेदविदेदद्यात् लग्नगंडांते तु काञ्चनं दद्यात् ॥ इति गिराडान्नशा विधाय

अथ कार्तिकदंष्ट्राविचारः ॥ ॥ दिनमङ्ककन्यकायाः सप्ताहो विचकारि क वराहदंष्ट्रा
विज्ञेया वर्जयेत्सर्वकर्मसु इति केचिन्मतम् अथ सर्वसम्मतम् दंष्ट्रात्रयभागे भगवान्धरि
त्रीं वयोदशाहेः न कार्तिकस्य तस्मिन् न कुर्याद्भूतगेहवासुप्राप्तं हयात्रा शुभमंगलानि
तत्र शान्तिः प्रकृते व्यादंष्ट्रास्य निवारिका धेनुं पयस्विनीं दद्यात्सर्वक्षोपशान्तये गर्ग
उवाच अथातः सम्प्रवक्ष्यामि दंष्ट्रायां जनने फलम् सिंहसर्पस्तथा श्वानस्त्रयोदशव्य
वस्थिताः प्रथमेद्यात्मना शयपितृनाशो द्वितीये तृतीये मातृवाशाय चतुर्थे वंशना
शनम् पञ्चमे भ्रातरं हन्ति षष्ठे गोत्रक्षयो भवेत् सप्तमे भ्रातुर्लहन्ति सर्वस्वं चाष्टमे तथा न
वमे द्रविणं हन्ति दशमे स्वामिन्नं तथा अष्टमे कादशं हन्ति द्वादशे श्वभुरंतथा त्रयोदशे
शुभं विद्यात् दंष्ट्रायाः फलमीदृशम् पाप्मा खेत्स्वर्गमर्त्ये च चत्वारि दिनं संख्यया
फलं वक्ष्यामि लोकेषु दंष्ट्राद्वादशं केयथा स्वर्गलोके भवेत्सौरव्यं मर्त्यलोके मह
द्वयम् पाप्माले भवेत्स्वामो दंष्ट्रायास्तुल्यवस्थितिः तत्र शान्तिं प्रवक्ष्यामि सर्वा
चार्यमतेन तु ब्राह्मणान् वृणायात्पूज्यं कलीना च दृष्टारगान् प्रतिमां कारयेद्दि
मोर्निकानि कारयेत्ततः पराङ्मुखं कारयेत्तत्र रक्ताज्जवाहितराडैः तत्रैकं कल
शं स्थाप्य पञ्चपल्लवमयुतम् शतौषधं निक्षिप्य सर्वौषधियुतानि च वेदोक्ते
न विधानेन कलं स्थाप्य यदुधः तत्रोपरि न्यसेत्तत्र स्वर्गं चारोप्यताम्न कम् त

दशकर्मपद्धतौ कार्तिकदद्यानिवारः २१

मध्ये प्रतिमां स्थाप्य पीतांबरधरां शुभाम् विष्णोरस्यैवनेराप्रतिमां हजयेत् सुधीः
 उपचारैः षोडशभिः किंवापञ्चोपचारकैः तस्मात्तुल्येन देवदेवस्य इलेभिः प्रकल्पयेत् स्वस्व
 शाखोक्तविधिना कुर्याद्यथैश्वर्यवतः त्रिमध्वात्तैस्तिलैर्विद्वान् होमं कुर्यात्स्वशाक्तैः
 निर्वर्त्य चाज्यभागान्तमभिषेकं समाचरेत् दारपुत्रसमेतस्य यजमानस्य सविजः
 अक्षिभ्यामिति सूक्तेन पावमानीभिरेव च विष्णोरस्यैवनेराप्रतिमां शिवसंकल्पमन्त्रकैः
 ततः सुखावरधरः सुभगो धातुलेपनः सुजमानो दक्षिणाभिस्तोषयेद्वर्तिजादिकान्
 धेनुं पयस्विनीं तद्वत्प्रतिमां वस्त्रसंयुताम् सुप्रसन्नमनो भूत्वा आचार्याय प्रदाप्येत
 अन्येभ्यो दक्षिणां दद्यात्तदा विज्ञानुसारतः अस्मिन्नेव देवा ब्राह्मणान् भोजयेद्
 श एवं कार्तिकदद्यायाः शान्तिकं कुरुते नरः सर्वेष्वाप्तवान् भोगे जीवेत्सुखं शतं सुधीः व्रत
 बन्धे भवेत्कुक्षीदीक्षा वापि सुनिष्फला विवाहे चैव वैधव्यं दद्यायाः फलमीदृशम् ॥ ॥
 ॥ ॥ ॥ ॥ इति कार्तिकदद्याजननशान्तिः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

अथ कृष्णचतुर्दशी जननशान्तिविचारः ॥ ॥ कृष्णपक्षे चतुर्दशी प्राप्सूतिर्जायते यदि च
 तुर्दश्यास्तु यद्वागा कुर्यात्सद्यैश्वर्यं भवेत् द्वितीये पितरहन्ति तृतीये मातरं तथा चतुर्थे
 मातुलं हन्ति पञ्चमे वंशनाशनम् षष्ठे तु धनहानिः स्यादात्मन्येव वंशनाशनं तस्मात्
 सर्वप्रयत्नेन शान्तिं कुर्यात्प्रयत्नतः आचार्यवर्ये दीमान् पुत्रद्वयं पुत्रद्वयं पुत्रद्वयं पुत्रद्वयं
 कर्मनिशान्तं शान्तं शोचियं वेदपारगम् सर्वालंकारसंयुक्तं सर्वलक्षणासंयुक्तं शान्तं
 च समासीनं वरदाभयपाशिनम् शुद्धस्फटिकसंकाशं श्वेतमाल्यां वराचितम् शान्तं
 नमनेराप्रजा कुर्याद्विधानतः स्थापयेत् चतुरः कुम्भान् चतुर्विधुपयाकान्

दशकर्मोदि पद्धतिः

प्रार्थयेत् देवदेवजगन्नाथकृपालं परमेश्वरं सावित्रं वसुधैव कुटुम्बकम् ॥ १ ॥
 तम् अथ कर्ममिति च संश्रय्य ॐ गोविन्दाय नमः इति मंत्रे ॥ ॥
 न्नां गोविन्दं च सम्पूज्य लोहादिदेवतां मेरुवं लोहादिदे
 इति लोहे सम्पूज्य ततस्तु तां संपूजयेत् एतन्नाम इत्युक्तं ॥
 नाभवत्तु लायेनम इति गन्धाक्षतपुष्पैः सम्पूज्य वस्त्रेणातु ॥ ४२ ॥ ॐ पु
 यामुत्तरवृद्ध्या चतुर्विंशति देवताः पूजयेत् ॐ ईशानाय नमः ॥ १ ॥ ॐ वासुदेवाय नमः
 ॐ मारुताय नमः ३ ॐ रुद्राय नमः ४ ॐ सूर्याय नमः ५ ॐ सोम ॥ १ ॥ ॐ पापरा
 ६ ॐ गुरवे नमः ७ ॐ अग्निरोगिभ्यां नमः ८ ॥ १ ॥ ॐ दिते इनाय ॥ ५३ ॥
 श्वेभ्यो देवेभ्यो नमः १० ॥ १ ॥ ॐ जगद्धिपायि नमः ११ ॥ ५५ ॥ इत्युक्तं ॥ १२ ॥ तन्नाम
 ॐ पितृदेवताभ्यो नमः १३ ॥ १ ॥ ॐ सोमस्य नमः १४ ॥ १ ॥ ॐ मन्त्रेभ्यो नमः १५ ॥ १ ॥
 रराजाय नमः १६ ॥ १ ॥ ॐ अग्निभ्यां नमः १७ ॥ १ ॥ ॐ मन्त्रेभ्यो नमः १८ ॥ १ ॥
 राभ्यां नमः १९ ॥ १ ॥ ॐ मन्त्रेभ्यो नमः २० ॥ १ ॥ ॐ मन्त्रेभ्यो नमः २१ ॥ १ ॥
 यनमः २२ ॥ १ ॥ ॐ विष्णवे नमः २३ ॥ १ ॥ ॐ विष्णवे नमः २४ ॥ १ ॥
 माल्यां वरभारः शुक्लं गन्धाक्षतपुष्पैः ततो विष्णुमेव पूजयेत् ॥ १ ॥
 तुलां प्रदक्षिणी दद्यात् तुलां मन्त्रेभ्यो नमः २५ ॥ १ ॥ ॐ भूराय नमः २६ ॥ १ ॥
 श्रिता सावित्रा जगद्धिपायि निमित्तं ॥ १ ॥ ॐ ईश्वराय ॥ १ ॥ ॐ सदा देवताभ्यो
 तानि च धर्माध्यायनामध्यायना ॥ १ ॥ ॐ चिन्तनं विज्ञानं पायुमेवी ॥ १ ॥
 मिह कीर्तिता मां तोलयन्ती ॥ १ ॥ ॐ नमः २७ ॥ १ ॥ ॐ भद्राय ॥ १ ॥
 यः पञ्चदिशकः सूर्योऽथवा ॥ १ ॥ ॐ नमः २८ ॥ १ ॥ ॐ भद्राय ॥ १ ॥

三

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

रूपज्ञानः ३१५

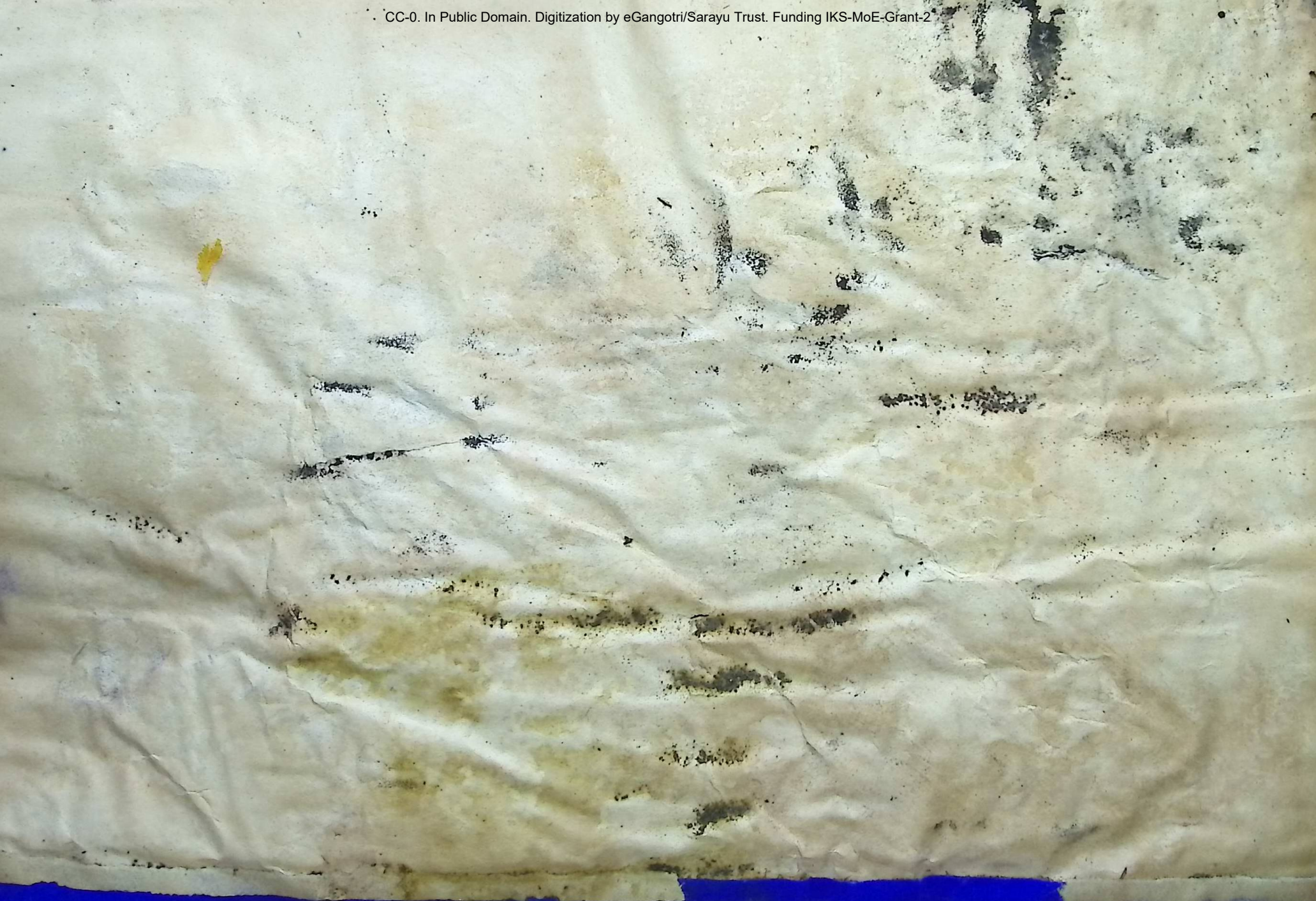
पञ्चरत्नगर्भितं पिहितसुरवशां वनाः
 धारशिलासदाशिवत्रयिणीध्यात्वा कृतं तद्देधि ५ च प्रवरः ॥ १० ॥ संत नृभिः ॥
 प्रतिष्ठाभव मुहादृष्टीकृत्य प्राकशिरसं जया अगतिगोत्रं ॥ १० ॥ मसोममगने ॥
 संस्थाप्य गन्धाक्षतपुष्पैः सम्पूज्य प्रणामेन अंगिरो वदि ॥ १० ॥ गोत्रमिः ॥ १० ॥
 परि मध्वाज्यपारदपञ्चरत्नगर्भितं पिहितसिनेति विप्रैः ॥ १० ॥ अने श न चिष्टे ॥
 गन्धाक्षतपुष्पैः सम्पूज्य आधारशिलासंस्थितः ॥ १० ॥ कौशिकगोत्रं ॥ १० ॥
 रिक्ताशिलासंस्थाप्य ॐ स्थिरो भवेति ॥ १० ॥ विष्णुमित्रम ॥ १० ॥
 जयेत् ॥ ४ ॥ ततो मध्ये आधारशिलासंस्थितः ॥ १० ॥ मिहिरासनवशिष्ठ ॥ १० ॥
 चरत्नगर्भितं पिहितसुरवनिधारं ख गोत्रस्य मिहिलासित ॥ १० ॥
 सदाशिवत्रयिणीध्यात्वा प्राकशिरसं जया अगतिगोत्रं ॥ १० ॥
 गन्धाक्षतपुष्पैः सम्पूज्य ॥ १० ॥ च प्र ॥ १६ ॥ मार्ग ॥
 कमेरा ॐ नन्दयि ॥ १० ॥ भद्रायै ॥ १० ॥ दिल्य गोत्र ॥ १० ॥
 र्गायै ५ सरीपं ॥ १० ॥ शिव आहरेति ॥ १० ॥
 योत्तरशतं घृतं होमयेत् ॥ १० ॥ ततः ॥ १० ॥
 यंपठित्वा शिरस्यादिदेवान्मांसात् पुरुषस्य ॥ १० ॥
 य सपत्नीकः सपुत्रपौत्रो यजमानः प्राङ्मुखो द ॥ १० ॥
 दद्यात् ब्रह्मरो नृत्विग्भ्यश्च यथाशेन सुवसादि ॥ १० ॥
 सीं संकल्पयेत् अद्यैहैत्यादि आमुकराशिः सपत्नी ॥ १० ॥
 लान्यासं वारत्तु ॥ १० ॥

दशमोऽपि पदे तदुच्यते यत्र २२

श्रुतं पंक्तं	अमुदम्	श्रुतं पंक्तं	अमुदम्	श्रुतं पंक्तं	अमुदम्
२४५ ४	यामि	यामि	२४५ १२	मोक्ता	मोक्ता
२४६ १५	हलोमे	हलोमे	२४६ १४	मृगवा	मृगवा
२४७ १	अरत्नी	अरत्नी	२४७ १५	तन्मोक्षी	तन्मोक्षी
२४८ ३	धनाध्यासः	धनाध्यासः	३४८ १६	द्विजि	द्विजि
२४९ ६	धर्म	धर्म	३४९ १७	मुधीः	मुधीः
२५० ९	यहास्त्वा	यहास्त्वा	२५० १८	यस्यवक	यस्यवके
२५१ ८	अस्त्रणि	अस्त्रणि	२५१ १९	होमशय	होमशय
२५२ १६	मृगवाहनः	मृगवाहनः	२५२ २०	होमशय	होमशय
२५३ १५	दोत्रपा	दोत्रपा	२५३ २१	पयस्विनीम्	पयस्विनीम्
२५४ १२	साङ्गरायय	साङ्गरायय	२५४ २२	सौवर्गागरी	सौवर्गागरी
२५५ ७	विधाने	विधाने	२५५ २३	विधाने	विधाने
२५६ १६	वर्ग	वर्ग	२५६ २४	विधाने	विधाने
२५७ ४	मन्त्र	मन्त्र	२५७ २५	विधाने	विधाने
२५८ ८	भ्यां	भ्यां	२५८ २६	विधाने	विधाने
२५९ ६	अमुराशि	अमुराशि	२५९ २७	विधाने	विधाने
२६० १	दद्यामा	दद्यामा	२६० २८	विधाने	विधाने
२६१ ७	दवभ्या	दवभ्या	२६१ २९	विधाने	विधाने
२६२ ३	यथा	यथा	२६२ ३०	विधाने	विधाने

शुद्ध
पञ्चाङ्ग
व्रतार्थ
प्रथमार्थ
सविज्ञ
शिव
नमः
कुन्नामन्त्रे
समिद्धो

राशि
प्राप्त

Indian director S. Sridhar, leaving the Golden Peacock trophy to the President, Mr. Fakhruddin Ali Ahmed, for the best short film, 'The Submarine', at the concluding function of the 15th Film Festival of India, in New Delhi on Sunday.

India's Biggest Film Festival

NEW DELHI, Jan. 17 (Samachar) — Recognised as the "A" category by the International Producers' Association, the 15th Film Festival of India is now ranks among the top ten of the world's film festivals.

It was a landmark in the history of competitive international film festivals, and was commenced after October 1947. During the Festival, over 100 films were shown in over 10 theatres in the Capital, and at the same time, a number of films were shown in other cities.

The festival, which was inaugurated by the President, Mr. Fakhruddin Ali Ahmed, on Sunday, was the first time that the festival was held in New Delhi.

The festival was inaugurated by the President, Mr. Fakhruddin Ali Ahmed, on Sunday, was the first time that the festival was held in New Delhi.

BONUS PROVISIONS LIBERALISED

NEW DELHI, Jan. 17 (Samachar) — The Government today liberalised the provision in the Bonus Act regarding liability for payment of minimum bonus.

Company directors need not now pay the bonus if the company has incurred a loss or if the bonus is not payable under the provisions of the Act.

The Finance Minister, Mr. K. Lakshminarayanaiah, said that the Government had taken this step to encourage companies to pay bonus to their employees.

He said that the Government had also taken steps to ensure that the bonus was paid in a timely manner.

of reasonable norms of remuneration of paid or indirectly paid to for paying the bonus only increases in the bonus ready such increases are encouraged in the enterprises, and the Government has also hopes that agreements of bonus would be entered into and productively avoided, which takes recourse. The Government has also that in the event of any dispute relating to the bonus, which would be referred to the court of law or to the arbitrator, and the Government would be ready to take any necessary steps to ensure that the bonus was paid in a timely manner.

Mr. Reade said the Government was of the view that the bonus should be given to the workers for their contribution to production and for their loyalty. Such agreements should be for reasonably long periods of four to five years.

He said that the Government was also taking steps to ensure that the bonus was paid in a timely manner.

The Labour Minister, Mr. K. Lakshminarayanaiah, said that the Government had taken this step to encourage companies to pay bonus to their employees.

He said that the Government had also taken steps to ensure that the bonus was paid in a timely manner.

ABDUL KADIR VISIT USSR

ABDUL KADIR, President of the All India Muslim League, is expected to visit the USSR during the spring of 1957.

The purpose of the visit is to acquaint himself with the life of the people as well as the activities of the national and international organisations in the Soviet Union.

He will be accompanied by a delegation of the All India Muslim League.